

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos mellé sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, november 19.

Csatára kényszerítettük az orosz főerőket.

BUDAPEST. (Hivatalos). Északkeleti hadiszinterről:

Szövetségesek hadműveletel orosz főerőket Orosz-Lengyelországban csatára kényszerítették, amely az egész vonalon kedvező körülmények között fejlődött ki. Harcoló csoportjaink egyike tegnap 3000 oroszot ejtett foglyul.

E nagy harcokkal szemben orosz erőknek Kárpátok ellen való előnyomulása csak alárendelt jelentőségű. Ellenségnek egy erős lovascsapatát Gribovból való kibontakozása közben útegeink meglepő tüze szétugrasztotta. Höfer vezérőrnagy, a vezérkari főnök helyettese. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Chatillont bevették a németek.

Berlin. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállásról jelentik: Nyugat-Flandriában a harcok tovább tartanak. A helyzet lényegileg változatlan.

Argonnesi erdőben támadásunkat sikeresen előbbre vittük.

Verduntól délre a francia támadásokat visszavertük. Saint-Michel-nél, a nyugati Maas-partra előretolt haderőnk ellen intézett támadás sikeres kezdet után, tökéletesen összeomlott.

Cireytől délnyugatra támadásunk arra készítette a franciákat, hogy hadállásaik egy részét elhagyják. Chatillont csapataink rohammal bevették.

Csapataink átkeltek a Kolubarán.

Budapest. (Hivatalos.) A déli hadszinterről jelentik: Délnyugati hadszíntéren a Kolubara folyó elpusztított átjáróinál több rendbeli nagyobb harc volt. Saját erőink már tulsó parton vannak. November tizenhatodikán ezernégyszáz foglyot ejtettünk és sok hadianyagot zsákmányoltunk.

Sikeres harcok a német-orosz fronton.

Berlin: (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelentik: Lengyelországban Lodztól északra eső területen újabb harcok fejlődtek ki, melyekben döntés még nincs.

Soldautól délnyugatra ellenséget Milavára való visszavonulásra kényszerítettük.

Legsúlyosabb északi szárnyon erős orosz lovasságot tizenhatodikán és tizenhetedikén megvertük és Pilskenen át visszavetettük. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(Pillkallen Kelet-Poroszország keleti határára, Stollupönentől északra fekszik.)

Sárgák és feketék.

Arad, november 18.

Veszedelemesebb, aljasabb példája az árulásnak nem volt még a világtörténelemnek, mint a minőt az angolok és a franciák elkövetnek. Akárminő ellenségeskedés, gyűlölet volt eddig az európai népek között, főül emelkedett azon az a közösség, amely Európát, a műveltség, a civilizáció földjét egybefogta és amely a többi világrészekről elválasztotta. Aki ezt a közösséget megtöri, az nemcsak a fehér faj fensőbbiségét töri meg, hanem utat nyit a későbbi jövő borzalmas eshetőségeinek. A mikor a színes megtanulja a fehértől, hogy a fehéret gyilkolja, akkor fölébreszti a gondolatot a többi négy világrész többségben levő, vad és félvad népében, hogy valaha letiporják a fensőbbiséget, a melyet Európa rajtuk a civilizáció révén gyakorolhat.

A németek, Ausztria-Magyarország népei, a törökök a maguk vérével vivják a retentő harcot a létért, a jövőért. Az ő seregeik minden embere, a vezérkar tagjaitól a közemberig, tudja, hogy hazájáért harcol. A harcban nem az emberpusztítás, a vérontás kegyetlensége vezet, hanem a reánk kényszerített önvédelemnek elszántsága, ereje.

Sárgák, feketék és barnabőrűek állati seregeit viszi a tűzvonalakba az angol, a francia, meg az orosz. A tengeren túlról cipelt színes katonának aligha lehet fogalmuk arról, hogy mért kell a mások élete ellen törni és a maguk színes bőrét a vásárra vinni. Gyilkolnak fehéreket, mert más fehérek, akik ma még az uraik nekik, erre kényszerítik őket — és mert bizonyára nem is kerül lelki megérőltetésükbe, hogy a vérüktől, fajuktól idegen fehéreket pusztítsák.

Ezzel a faj-árulással szemben azonban komoly kötelességei vannak azoknak, akik Európát Európának, a

civilizációt a civilizációnak meg akarják tartani. A civilizáció öre ma Európában a germán faj és a vele szövetséges népek. Es egy éles eszű, a világot ismerő tudós, Sven Hedin sokat jelentő szavakban mutat rá arra a kötelességre, amely Európa többi germán népeire hárul: Skandináviára, Norvégiára, Dániára, Hollandiára. A semlegesség kényelmesebb, mint a háború, de ez a semlegesség, amely tétlenül várja a jövő veszedelemes eshetőségeit, rosszabb, mint a veszített háború. Sven Hedin riadót fúj a ma még semleges germán népek felé, hogy a harcba, amelyet Németország és szövetségesei vivnak, nemcsak az angolok, franciák és oroszok, hanem a sárgák, feketék és barnabőrűek ellen, álljanak be és védjék meg a maguk jövő sorsát.

Azsia és Afrika ördögei ugyan nem döntenek el a háborút, a melyen eddig az entente alul maradt, de a példa ujját mutatott a sárgáknak és feketéknek, hogy fegyvert fogjanak a gyűlölt fehérek ellen. Ha ezzel a segítséggel sikerülne Németországot leverni, akkor meg lenne ásva a sirja Európa két évezredes világhatalmának. A mit a sárga, fekete és barnabőrű most, vagy a korbács hatalma alatt, vagy ravasz számításból tesz, ezt megtehetné később azért, hogy a földtekén ne a fehér faj, hanem a számban sokkal erősebb színes legyen az ur, az első.

Minden gazságok között, a melyet eddig az entente összehalmozott, ez a legnagyobb, legjobban felháborító. Es bizonyára okkal számít arra Sven Hedin, hogy ez fogja megmozdítani, cselekvésre ösztökélni, fegyverre szólítani Európának ama népeit, a melyeknek sorsa egyben a civilizációnak, a germán szupremációnak sorsá-

val. A mikor a sárgákat és a feketéket hozzák a hazájukért küzdő, becsületes katonák ellen, akkor vége van a semlegességnek, akkor puskát és kardot kell fogni mindenkinek, a ki nem vall közösséget az angol-francia-orosz állatiassággal!

Anglia végig koldulja a világot.

(Sven Hedin felhívása az északi népekhez.)

Távirati tudósítás.

Berlin, november 18.

Sven Hedin, aki a nyugati harctérről Berlinbe érkezett, a kopenhágai Politiken számára tudósítást írt, amelyből itt adjuk a következőket:

Abban a két hónapban, mialatt a harctéren tartózkodtam, mély benyomást tett reám az a lelkes bizalom, amely az egész német hadsereget, a császártól: legfiatalabb katonáig, áthatja. A német csapatok virágokkal díszítve és énekelve indulnak a harctérre, mintha valamilyen ünnepélyre mennének. Csakis egyetlen magyarázatát találtam a német katonák odaadásának és áldozatkészségének és pedig azt, hogy tudják: Németország existenciájáért harcolnak és szent ügyért folytatnak igazságos küzdelmet.

Mindannyian tudják, hogy hazájuk egy klikk alattomos támadásának áldozata és megvannak győződve róla, hogy e klikk élön Anglia áll, amely Németországot meg akarja semmisíteni. És a német polgárság nem akarja megengedni, hogy a city kalmárai hazáját megsemmisítsék. Németország existenciájáért küzd, Anglia ellenben azért fogott fegyvert, hogy egy másik államot és azt a jólétet tegye tönkre, amelyet német szorgalom, német munka, a vele rokon német nemzet józansága teremtett meg. Anglia vad néptörzseket és pogányokat hoz Európába és nekiereszti őket a keresztényeknek. Amióta Kain a fivérét, Ábelt meggyilkolta, azóta nem történt olyan szegyeteljes gaztett, mint Angliáé, amely Azsia és Afrika vadjait szabadítja rá Európa civilizált népeire. A német katonák a hazájukért küzdenek, az angolok a csengő jutalomért. Az angol minden megvetésre érdemes, de a francia katonák iránt, akik szintén hazájukért harcolnak, a németek is tisztelettel és szimpátiával viseltetnek. Én egy pillanatig se kételkedem az óriási küzdelem kimerületét illetőleg, miután két hónapig alkalmam volt ezt a küzdelmet közvetlen közletről látni. Franciaország érezte, hogy nem elég erős ahhoz, hogy Németországot egymaga megtámadja, ezért milliárdok árán megvásárolta Oroszország barátságát. De még ezt a szövetséget is gyengének látta ahhoz, hogy vele Németországot legyőzhesse, ezért a világot átfogó Angliát is segítségül hívta. De még az angol segítség se volt elegendő Németországgal szemben és ezért Anglia most végigkoldulja az egész földtekét segítségért, a sárgákat, a feketéket, a barnabőrűeket. Németország erős; erőt kölcsönöz neki az igazság tudata és én már régebben is azt a meggyőződést vallottam, hogy egyedül Németország az, amelyhez az északi államok, Norvégia, Dánia, Hollandia, Skandinávia hozzákötethet sorsukat. De mi a helyzet most északon? Németország cselekszik, északon meg csupán beszélnek. Ott a békét dicsőítik, amely a valóságban nem egyéb agybénulásnál. Most hívja az észak népeit a szabadság és a valódi béke! Ha most

nem ismerik fel világosan és érthetően az önmaguk iránti kötelességüket és végre be nem látják, hogy a germánok existenciájáért folytatott harcban hol van helyük, akkor napjaik meg vannak számlálva! Ha most se látják be, hogy elérkezett az ideje, mikor a szőszaporítás helyett cselekedni kell, akkor ez az idő is elmúlik és akkor végük van! Azok, akik ily magasztos időkben, mint a jelenlegi, félreállanak és nem vesznek aktív részt a germánok küzdelmében, azok egyáltalán nem érdemlik meg, hogy éljenek!

A hadikölcsön jegyzése Aradon.

(Bankoknál történt jegyzések: 3698000 korona.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 18.

Nemzeti kölcsönünk aláírásának harmadik napján körülbelül újabb 700.000 korona gyűlt egybe az aradi pénztársulatoknál a hadikölcsön céljaira. A lelkesedés és érdeklődés, amely az első napon mutatkozott a kölcsön iránt, nem csappant meg ma sem és előreláthatólag a jegyzésre kiűzött hét minden egyes napján újabb és újabb hatalmas összegek gyarapítják majd kölcsönünket, amelynek jegyzése szent kötelesség.

Az Aradi Első Takarékpénztárnál ma 87.000 koronát jegyezték, az eddigi jegyzések összege 727.000 korona. Itt jegyzett ma Weisz Mór és Fiai aradi cukorkagyára 25.000 koronát.

Az Aradmegyei Takarékpénztárnál a ma jegyzett újabb 200.000 koronával most már összesen 1.400.000 koronát jegyezték.

Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál ma 272.800 koronát jegyezték, a jegyzés három napja alatt tehát összesen több mint 800.000 korona gyűlt egybe ennél az intézetnél a nemzeti kölcsönre.

A Polgári Takarékpénztárnál a ma jegyzett 30.000 koronával együtt összesen 330.000 koronát jegyezték idáig.

Az Aradi Ipar- és Népbanknál 163.000 korona az eddigi jegyzések összege és nagyobb előjegyzések legközelebb fognak lebonyolítani.

A Viktória Takarékpénztárnál ma 15.000 koronát jegyezték, összesen 125.000 koronát.

Az Aradi Központi Takarékpénztárnál ma újabb 18.250 koronát jegyezték.

A Közgazdasági Bankban az eddigi jegyzések összege 81.000 korona. Ma két reáliskolai tanuló, Szabó Sándor és Szabó Miklós, Szabó Albert fiai jegyezték ennél az intézetnél lévő megtakarított pénzüket hadikölcsönre.

Az Aradi Általános Takarékpénztárnál ma 10.500 koronát jegyezték. Ezt az egész összeget készpénzzel jegyezték, így az idáig otthon őrzött pénzek kerültek elő a nagy nemzeti cél érdekében. Összesen 54.000 koronát jegyezték a mai napig az Általános Takarékpénztárnál és a legérdekesebb tétel ezek között kétségtelenül az az ezer korona, amelyet egy belföldi születésű francia nő, leánynevéen Louise Grosspierre jegyzett. Az urinő, aki hat év óta Aradon lakik, lelkes magyar érzelmeit akarta kifejezésre juttatni ezzel a jegyzéssel.

Goldschmidt Sándor bankházában ma 5700 koronát jegyezték.

Arad város árvaszéka ma Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésében foglalkozott ötvagy Andronyi Károlyné bárónőnek kiskorú gyermekei nevében beadott ama

kérelmével, hogy az árvaszék által kezelt készpénz vagyonukból egy millió korona összegig adjon engedélyt hadikölcsön jegyzésére. Az árvaszék az engedélyt megadta.

Ugyancsak engedélyt adott Hecht Arnold dr. tb. főorvosnak, hogy kiskorú gyermekei vagyonából huszezer korona értékű hadikölcsön járadékot vásároljon.

Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara az Aradi Első Takarékpénztár utján huszonöt ezer koronát jegyzett a nemzeti kölcsönből; a kamara tagjai külön is igen jelentékeny összegeket jegyeznek.

Katona Imre kereskedő 10000 koronát jegyzett.

Az aradi „Asztalos Sándor Társaság” szobor-alapjából 4000 koronát jegyzett az „Aradi Iparosok Hitelszövetkezeténél.”

Teleszky János pénzügyminiszter ma küldött leiratával arról értesítette a polgármestert, hogy a városi tisztviselők részére is lehetővé akarja tenni a hadikölcsön jegyzését és ezért megengedi, hogy épen úgy, mint az állami tisztviselők fizetésükből levonandó részesletekbe törleszthetik a járadékot, amelyet kifizetésig az állampénztárban díjmentesen őriznek, de a kamatokat a vásárló már november elsőjéről élvezzi.

A Kölcsön Egyesület ma délután tartott elnöki értekezletén elhatározta Varjassy Arpád királyi tanácsos elnök indítványára, hogy az egyesület felhasználható tőkéiből nyolcezer koronáért hadikölcsön-kötvényeket jegyez és pedig zárolt példányokban. A határozatot jóváhagyás céljából a választmány elé terjesztik.

Az „Aradi Ipartestület” tagjaihoz ma a következő értesítést küldötte: Elöljáróságunk e hó 16-án tartott rendes havi ülésén egyhangúlag és hazafias lelkesedéssel hozta határozatba, hogy a rokkant-alap rendelkezésére álló készpénzből 5000 korona névértékű hadikölcsön-kötvényt jegyez. Az ügylet lebonyolításával az „Aradi Iparosok Hitelszövetkezetét” bízta meg. Amidőn ezt a t. tagtársainkkal közöljük, tesszük ezt azért, mert meg vagyunk győződve, hogy e hazafias kötelesség teljesítése alól egyetlenegy tagtársunk sem fogja magát kivonni. Hogy ezt lehetővé tegyük, felhívjuk minden iparostársaink figyelmét arra, hogy az „Aradi Iparosok Hitelszövetkezeté” a vele történt megállapodás szerint lehetővé teszi, hogy a jegyzett összeg 50 százalékanak készpénzben való lefizetése mellett a többit — megállapodás szerint — havi, vagy heti részesletekben 1915. évi november hó 15-éig törleszthesse. Megadott tehát mindannyiunknak a mód, hogy a magyar haza kérés szavának eleget tehessünk. Rövid a jegyzésre kitűzött idő: igyekezzék tehát minden iparos társunk a hitelszövetkezet kedvezményét — amelyet egyetlen pénztársulat sem nyújthat — felhasználva, hazafias és polgári kötelességének tehetsége szerint eleget tenni. (Hivatalos órák a szövetkezetnél délután 4-6 óráig a testületi székben.) Steigerwald Alajos elnök.

Borosjenőn a Leiningen emlékmű bizottság elhatározta, hogy egész vagyonát, 14.000 koronát hadikölcsön jegyzésre fordítja és inkább elhalasztja a hős vértanu emlékművének felállítását.

Borosjenő község maga 5000 koronát jegyzett a kölcsönre, a borosjenői járáshoz tartozó községek pedig összesen 100.000 koronát.

Kisiratos községben idáig 27.000 koronát jegyezték a hadikölcsönre.

Hadikölcsön jegyzését tudatták velünk: Horváth Janka városi tanítónő 200 és Antal László magánhivatalnok 300 koronát jegyezték

Szerbia hadereje összetörve.

(A vert seregek üldözése. — Belgrád támadása három oldalról.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Szófia, november 18.

Csapataink üldözik a megvert szerb sereget.

Budapest. A déli sajtóhadiszállásról jelentik:

A szerbiai háboru első fejezete a valjevoi döntő győzelemmel véget ért. Két napos ostrom után az ellenség Kragujevac irányában Uzice—Pazsega felé menekül. Csapataink kitűnő szellemben gyors tempóban nyomulnak előre.

A szerb haderő zöme a Kalubarán át kelet felé Arangyelovác felé menekült, a melynek szintén igen erős és régóta előkészült hadállásaiban teszik meg az utolsó kísérletet a szerbek, hogy újból csoportosulhassanak és újabb ellenállást tejhessenek ki. Minthogy a menekülés iránya Arangyelovác, a délre való előnyomulásunk előfeltétele, hogy Arangyelovác irányából az ellenséget kiverve, a hátbatámadás veszélyét magunktól elhárítsuk.

A szerb sereg másik része pedig a Corni Milanovac felé vezető országúton vonul vissza rendezetlen sorokban.

Csapataink a menekülő trén nagy részét Valjevotól délkeletre, Mionica tájékán elfogták.

Belgrád ostroma.

BUDAPEST: A déli sajtószállásról jelentik: A valjevoi védővonal elestével a szerb hadsereg kénytelen volt hanyat-homlok és nagy veszteségek árán utolsó védővonalába, a kragujevac megerősített állásba visszavonulni. Hadseregünk elért sikerei következtében az ellenállást itt sem folytathatják sokáig a szerbek.

Előnyomulásunknak ilyen nagy sikere szinte automatikusan biztosítja számunkra a fővonalról elvágott Belgrád birtokát. A szerb főváros ellen három oldalról folyik az ostrom, amely különösen tüzéségl harcok tekintetében már eddig is szép és biztató eredménnyel járt.

A Száva mentén csapataink óráról-óra megállás nélkül nyomulnak előre a Belgrádba vezető országúton és tegnap este már egészen közel jutottak a belgrádi védő sereg első nagyobb védállásához. A Száva felől ezt a szárnyat csapataink már megtámadhatták és hamarosan visszavonulásra is kényszerítették.

Azalatt, míg csapataink a belgrádi vasútvonalhoz délről és délkeletről közeledtek, a Zimonynál elhelyezett tüzéségl szakadatlanul végigseprl a Belgrádtól öt-hat kilométerre lévő Banovo hegyen beásott szerb tüzéségl hadállásokat. A Dunán már oit áll az Enns és mellette a Szamos és mind a kettő szüntelenül oitja gyilkos tűzét a belgrádi erősségek védelme alatt elhelyezett szerb csapatokra. Különösen az Enns nehéz ágyúinak dörgése reszketett meg a levegőt.

Négy szerb ezred fogságba jutott.

SZÓFIA: Nisből érkezett jelentés szerint, a szerb hivatalos körök is elismerik, hogy a valjevoi ütközetben az osztrák-magyar hadsereg fogságába került négy

teljes szerb ezred, háromezred, különböző ezredkből való katona, hatvan, különböző ezredkből való tisz. A monarchia seregel ezenkívül huszonnégy gépfegyvert, tizenhatszáz ágyút és számos zászlót zsákmányoltak.

London. A Times szerbiai tudósítója november tizenegyedikén még azt írja, milyen fontos és nehezen bevéhető pozíció Valjevo és hogy a szerbek itt sikeresen fognak szemben szellemi seregeinkkel. (Azóta Aaljavo már a mi birtokunkban van. Bud. Tud.)

Szerajevó. Hadseregünk valjevoi hadizáskmánya legközelebb ideérkezik a további intézkedésig a Filippevich táborban fogják őrizni. A polgárság nagy ünneppel készül fogadni a zsákmányszállító csapatokat.

Takovoban a szerb seregek.

Bukarest. Nisből hivatalosan jelentik, hogy a szerb hadsereg legfőbb parancsnoksága elrendelte a hadseregnek stratégiai okokból Valjevoból Takovoba való visszavonulását, mire a valjevoi seregek itt erősítették meg pozíciójukat.

Repülőgépeink Antivári fölött.

Milano. Cettinjei híradás szerint az osztrák-magyar hadsereg több repülőgépe jelent meg Antivári fölött és bombákat dobott le. Emberéletben, ugylátásik, nem esett kár. (Bud. Tud.)

Albánok betörése Szerbiába.

Metkovic. Egy kőszar Nagy sában banda néhány nappal ezelőtt behatolt Szerbiába, hogy elfoglalja Djakovát. Ugyanekkor egy másik csapat Dibra és Okrida szerb helységek felé nyomult előre. Az első bandának, a melyet Issa Boljetinac vezetett, sikerült a határon áttörni. Néhány kisebb falut felgyújtottak, a lakosságot átkergették Albániába és a faluból minden elvihetőt magukkal vittek; a másik csapat a határon nagy tulerővel került szembe, a melyet nem tudott legyőzni. A szerbek közül azonban 150 katonát elfogták.

Ezekről a harcokról Nisben is adtak ki jelentéseket, a mely a szerb sajtóiroda szokásos győzelmi hazugságain kívül azzal ámitja a szerbeket, hogy a szerb sereg benyomult Albániába, a franciák rommá lötték Antivárt, a montenegróiak elfoglalták Cattarót és az egyesült szerb-francia és montenegrói csapatok előnyomulnak Dalmáciában.

Az oroszok és a szerbek.

Bécs. A „Neue Freie Presse” haditudósítója jelentik: Románia azokat a szerb katonaszakevényeket, akik Románia területére menekültek, kivétel nélkül kiszolgáltatta Szerbiának. Orosz tisztok érkeztek Szerbiába a Bulgarié román dunagőzöns. Az oroszok továbbra is szállítanak municiót és eleséget Szerbiába. Kládovóánál a Dunán egy orosz dandár szállott partra. Az orosz tisztok állítólag becsapódással bántak a szerb tisztekkel. Így történt azután, hogy egynehányszor civódás támadt a szövetségesek között.

Minden ötven koronás kötvény jegyzése egy-egy csöpp, melyekből milliárdok lesznek a hadsereg számára.

Szövetséges seregeink sikerei Orosz-Lengyelországban

(Vilmos császár Hindenburghoz. — Ötvenezred orosz fogoly.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, november 18

Hindenburg hadseregparancsa.

A „Berliner Tageblatt” Hindenburg tábornagnak a következő hadseregparancsát jelentli Thornból:

Vilmos császár ő felsége tegnapi távirati jelentésemre a következőképen válaszolt:

Berlin: Hindenburg tábornagy! Az Ön által vezetett hadműveleteknek már tegnap és ma elért sokat ígéro eredményeiret nagy örömmel küldöm Önnek császári köszönetemet. Az Ön vezérkarának tönkéről és többi segitőtársairól is a legnagyobb elismeréssel emlékezem meg. Derék csapatainak, amelyek Önt soha sem hagyják cserben, adja át szintén üdvözetemet és köszönetemet a menetelesben és harcban egyaránt teülmulhatatlan teljesítményükért. Legjobb kívánataim kísérik Önöket az elkövetkező napokban is. Vilmos.

Hindenburg tábornagy hadseregparancsában császár a táviratához a következő megjegyzést fűzi:

E legfelsőbb elismerés inditson bennünket a jövőben is kötelességünk teljesítésére. Hindenburg, a keleti hadsereg főparancsnoka.

Franciaország elégedetlen az oroszokkal.

Páris, november 18. A Temps legutóbbi számában igen elkeseredett hangon cikk bírálja az oroszok taktikáját. A cikk szerint a keleti harctéren a franciák remélte háboru helyett, csak nagyméretű hadgyakorlat folyik, amely egyáltalán nem köti le a német haderőt annyira, hogy a nyugati harctérről erejük egy részét eltereljék. A folytonos előjáték és felvonulás után — írja a Temps — most már jogosan várja Franciaország a végső, komoly döntést.

Ötvenezred orosz fogoly.

Berlin: A keleti harctérről kitünő hírek érkeznek. Ötvenezernél több orosz foglyot ejtettek seregeink.

Orosz földrajz.

Stockholm: A Novoje Vremja vasárnap Oroszország legújabb földrajzkönyvét ismerteti. Ebben Oroszország bekebelezési Németsországot és Szerbia pedig Boszniát és Horvátországot. Magyarország önálló és hozzátartozik Bécs. Egy újabb törpeállamot is ismertet, ahová az oroszok száműzték a német császárt.

Német bombák az oroszokra.

Pétervár. (Rómán át.) Német „Albatros” repülőgépek az oroszoknak Gonin-Kulno-Polav-i vonala felett bombákat dobtak le. Rűpen fölött Zeppelinak jelentek meg, amelyekre orosz dragonyosok lövöldöztek.

Amerikai csapatok Azsiában?

FRANKFURT: A Frankfurter Zeitung írja, hogy orosz lapok szerint az Egyesült Államok Kinába csapatokat küldenek a mukdeni vasútvonal védelmére.

Készen várják a németek a japán seregeket.

(Ot harctér eseményei — Győzelmeink Oroszországban és Szerbiában.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 18.

Moraht-örnagy, a Berliner Tageblatt katonai munkatársa, a harctereken történt újabb eseményeket stratégiai jelentőségükben a következőképpen ismerteti:

— A keleti és nyugati porosz határ sikeres védelmét megnyugodva vehetjük tudomásul, a Thorn ellen vonuló oroszok komoly vereségének azonban egyenesen örvendhetünk. Hindenburg főhadiszállása szerényen csak annyit jelent, hogy döntés történt. Még pedig milyen döntés! Csapatunk először Wlozlaweknél érték el az ellenséget és november 14-én itt visszavertük az előnyomuló oroszok legelőjáró hadtestét. A tannenbergi győző azután folytatta az orosz verést: egy egész hadsereget üzött ötven kilométerrel Kutnon túl és a sikeres üldözésben 23.000 embert, több mint fél hadtestre való orosz katonát ejtett foglyul. A zsákmányolt ágyuk és gépfegyverek száma is a korábbi keletporoszországi Hindenburg-diadalokra emlékeztet.

Nyugaton is előrehaladnak csapatunk, természetesen lassabb tempóban, mert ezt a körülmények nem engedik másképp. Elismert tény, hogy a háboruban időnek és térnek egymással kapcsolatos, fontos szerep jut. Különösen nagy az idő stratégiai és taktikai jelentősége. Minden hadmozdulat keresztül viteléhez bizonyos minimális idő szükséges. Ezt az időtartamot meghosszabbítani, vagy rövidebbé tenni: ez a törekvése a védekezőknek és a támadóknak. A támadó arra törekszik, hogy ellenfelét elűzze az elfoglalt térről, megnehezítse védekezése lehetőségét és ezzel jobban a sarokba szorítsa. A védekezőkben levő hadsereg természetesen igyekszik megtartani állásait és igyekszik mentől több időt nyerni. A megújuló támadások folytonos visszaverésével próbálja az offenzívában levő csapatokat kimeríteni, elfárasztani, támadásaik felhagyására bírni. Az időnyeréssel is ezt a célt szeretné elérni. — Körülbelül így magyarázza meg az időnek a hadviselésben való jelentőségét Bernhardi tábornok ismert munkájában. És ezek a stratégiai igazságok világítanak rá arra, hogy miért olyan hosszantartók a harcok az Yser-csatorna mentén.

Ellenségeink Niouport, Ypern és Armentières között várják a németek átütését. Azokból az újságközleményekből, amelyekkel a francia és angol lapok a helyzetet leírják, inkább körülírják, ki lehet olvasni, hogy a németek egyre erősödő támadásait a sokáig védelmezett állások már nem bírják visszautasítani. Panaszkodnak, hogy a nehéz német ágyukat gyalogsági állások ellen használják, hogy csapatunk erejét egyre növeljük, hogy azokat a városokat, amelyek ellen támadásunk irányul, ágyútűz alá fogjuk. Mindebből egész nyíltan kiolvasható, hogy a német támadások visszaveréséről nincs többé szó. Ezek a hírek persze Párisban és Londonban kissé kijózanítóan hatnak, de igazak. És a panaszos hangú híradások újból újra megjelölik, hogy az elkecsereedett támadások célja: a La Manche partja, Calais és Boulogne és hogy az egész óriási német erőfeszítés azért van, mert Anglia elleni támadás céljára keresünk témaszpontot a tenger mellett. Nem akarunk ellentmondani ezeknek a híreknek, azonban ki kell jelentenünk, hogy a mi igazi és legelső célunk mindig az ellenünk küldött hadsereg, legyen az angol, francia, belga, vagy színes katonákból álló.

Ismételtlen hallunk arról is híreket, hogy Japánból katonai szállítmányok vannak utban, amelyek nehéz tüzérséget hoznának a szövetségesek franciaországi frontjára. Lehetetlenségnek nem lehet tartani az ilyen szállítást sem. Keresztülvitelére meg van a mód és valószínűleg már régebben lettek erre előkészületek is. A franciáknak csakugyan hiányzik a nehéz tábortüzi tüzérség, a japán hadseregben pedig 10,5 centiméteres ágyuk, 12 és 15 centiméteres haubicok használatban vannak és hosszabb idő óta folytattak kísérleteket 15

centiméteres tábortüzi ágyúkkal és 20, 24 centiméteres tábortüzi tőrökkel is. A japán hadsereg tehát meglehetősen gazdagon rendelkezik tábortüzi tüzérséggel is és amennyire eddig ismeretes: a japán tüzérség működése igen jó. A német legfőbb hadvezetőség azonban már régen számolt ezzel az eshetőséggel és bizonyos, hogy ellenségeinknek japán erővel gyarapítása — ha csakugyan erre kerül a sor — nem talál készületlenül.

A szerb hadiszíntéren az utóbbi időben fontos események történtek. A Drina és Száva szögletében vívott győztes harcok után az osztrák-magyar seregek támadása sikerrel volt keresztülvihető Valjevo irányában. Az előnyomulás eredményét élénken mutatja a szerb főhadiszállás visszavonulása Kragujevába. Miután a monarchia seregeinek másik része Belgrád ellen és Belgrádtól délre nyomul elő, az a meggyőződés merül fel bennünk, hogy a szerbek visszavonulása, ha sikerül kikerülniök a körülfogó hálót, rendetlen meneküléssé változik és a Morava völgyéig, Nisig meg sem áll. Ezeknek a harcoknak a terepe rendkívül nehéz és az elért eredményekért az osztrák-magyar csapatokat igazán üdvözlőnk kell. A szerbiai események politikai jelentősége is nagy.

A török seregeknek az orosz kaukázusi sereg elleni harcát is kíséri a hadiszíntéren. A török főhadiszállás jelentéseiből az tűnik ki, hogy az ott harcoló muzulmán csapatokat áthatja az a támadó szellem, amely egyedül alkalmas az eredmények elérésére. Az eddigi haditerv végrehajtásával a török támadás Kars vára és a Fekete tenger partján levő Batum ellen irányul. Ez utóbbi helyen a török csapatok támadása a Fekete tengeren operáló török flotta támogatására is számíthat. Gyöngye orosz erők vannak még a mellékhadiszíntéren a karakalisszai vidéken Erzerumtól északra és Tortumnál, Erzerumtól északnyugatra is, de ezeknek is vissza kell vonulniuk, mert közvetlen közelükben már Liman-sisínel orosz földön folyik a harc és elszakadás veszedelembe juthatnak. Az orosz haderő meglehetősen gyenge itt. Eddig az első kaukázusi hadtestet és egy divízió részvételt állapították meg. A törökök nagyobb haderő felett rendelkeznek és csapataikban nem oly tulnyomó az idősebb és ezért a hegyi hadjárat fáradalmait nehezebben viselő katonák száma, mint az oroszoknál.

Elesett és megsebesült tisztiek. A 60. sz. veszteséglista szerint a következő tisztiek haltak hősi halált: Fürthmaier János főhadnagy 56. gye. Gonda Sámuel dr. segédorvos 29. honv. gye. Grünbaum Gyula tart. hadnagy 30. gye. Hejmann Frigyes főhadnagy 13. vadászrezd Janovszki Rudolf tartalékos hadnagy 75. gyalogrezd, Rutkay Ferenc kapitány 7. huszárez, Strasser József tart. kadét 47. gye. Szántórusz Arthur tart. kadét 29. honv. gye. Vogl Conrád százados 28. gye. Wangel dr. segédorvos. A megsebesült tisztiek a következők: Csuka János dr. hadapródjelölt 29. honv. gye. Glück Sándor dr. tart. kadét 29. honv. gye. Gyurián Béla főhadnagy 29. honv. gye. Hamburger Emil tart. hadnagy 74. gye. Kégl István tart. kadét 29. honv. gyalogrezd. Koczián Rudolf százados 87. gy. e. Krajovich Gyula főhadnagy 29. honvédgy. e. Kutschera Ernő báró főhadnagy 87. gy. e. Major Ferenc hadapród-jelölt 29. honvédgy. e. Merschalkó Ivor hadnagy 7. huszárez. Radivojevics János hadnagy 29. honvédgy. e. Schmidt Géza hadnagy 29. honvédgy. e. Somogyi Ernő hadnagy 29. honvédgy. e. Szász Ferenc tartalékos kadét 29. honvédgy. e. Uray Tibor kapitány 7. huszárez.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Ember tragédiája (új betanulással). — C.

Péntek: Ikek a táborba, új operett itt először. — A.

Szombat: Ikek a táborba. — B.

* Ikek a táborban. A Bécsi an der Wien színház legvonzóbb operette újdonsága lesz az aradi színház legközelebbi operette premierje. A pompás szöveg és minden tekintetben finom muzsika szobrász-szerű melódiák, indulók a legnagyobb mértékben lekötik a nézők figyelmét és örömmel állapíthatjuk meg, hogy végre egy igazi operette, mellyel azidei színi idény első nagy slágerje, biztosítva van. Az újdonság fő férfi szerepét Jánai játsza, aki az egyik jelenetben egy snájdig hadnagy alakjában jelenik meg és a következő pillanatban már mint egy pipogya szabó folytatja a játékot, a két alak tulajdonképpen két személy lenne, de mint Ikek annyira hasonlítanak egymáshoz, hogy egy színészre van bízva e nehéz kettős szerep megjátszása, amiből természetesen rendkívül sok bonyodalom származik. A női vezetőszerep Pataky Vilma kezében van, akinek ez alkalommal bő alkalom nyílik ének-művészetét ragyogtatni. Az újdonságban részt vesznek még H. P. I. Fülöp Ilona, Benkóné, míg a férfiak közül hálás szerepe van Győző, Várág, Polgár, Kiss Miklós és Heroldnak.

* A titokzatos Zeppelin. (Nagy német detektív dráma az Urániában.) Sikeres bemutatója volt tegnap az Uránia-színház. A közönség a legnagyobb érdeklődéssel fogadta a kiváló műsort és feszült figyelemmel nézte végig a vásznon lepergő izgalmas jeleneteket, melyek véges-végig izgalomban tartották idegeiket. A műsor kluja a titokzatos Zeppelin, egy remekül megalkotott, mesterien rendezett és művésziességgel megjátszott detektív dráma, mely ebben a zsánérban a szezon legsikerültebb képe. Az előbbinél talán még nagyobb sikert aratott a Szerencse fel című bányászdráma. — Vitascope háborús karrikatúrák újabb sorozata az Urániában. A világhírű Vitascope-gyár egy csomó újabb karrikatúrát vettett fel a nagy világháború egyes eseményeiről. Az Uránia színház folytatólagosan ezt a sorozatot is bemutatja és láthattuk tegnap, hogy ezen újabb sorozat szellemességében és művésziességében úgy, mint humorával és ötletességével felülmúlja az eddig bemutatottakat. 5

* Az Apolló igazgatósága a közönséghez. (A legújabb filmek bemutatása.) A háborús idők lázas izgalma nagy kavardást idézett elő a mozik életében is. Az a rengeteg filmtékeres, amely napról-napra új képeket, meghatározható, gyönyörű természetutáni felvételket s popás vigjátékokat és bohózatokat hoz a publikum elé, a világ minden részéből gyűl egybe s cserélődnek fel a különböző gyárak alkotásai. A háború ezt a gyors, nagyarányú apparátust is teljesen megbénította. Most még az ország határain belül is nagy akadályokkal jár a posta és a vasutiforgalom, nem hogy még külföldről is várhasanak pontos filmküldeményeket a filmkölesző vállalatok. A beállott rendszertelenséget, nemcsak a mozik sinylették meg, hanem maga a publikum is, amelynek elkényeztetett igényeit redukálni kellett. Talán jogosulatlan panaszok is hangzottak el emiatt, amelyek azonban most az Apolló-színházzal szemben teljesen megfogtak szűnni, mert a színház igazgatósága a berlini, bécsi, budapesti s a semleges államok filmgyáraival közvetlen összeköttetést szerzett s már a legközelebbi napoktól kezdve a legújabb, legszebb és legérdekesebb filmeket fog bemutatni. Amit csak ujjat és nyelvet produkáltak az utóbbi időben az ellenséges államokhoz nem tartozó filmgyárak, azt az Apolló-színház egymásután, változatosan összeállított műsorokon fogja bemutatni s ezt a kellemes hírt a lapok után tudatja az Apolló-színház igazgatósága a közönséggel. 3

Harcvonalban reggeltől—reggelig.

— Élet a sáncokban 24 óráig.

Misar (Szabácsról délre) november.

A déli harctérre küldött tudósítónk, *Bolgár Lajos*, bal-esete előtti napon írta ezt az érdekes tudósítást, amelyet a tábori posta Szerbia belsejéből csak ma hozott Aradra.

Még szürkület volt, amikor a ... számú népfelkelő gyalogezred megkapta a parancsot, hogy váltsa föl a rajvonalban a cseh ezredet. H. K. ezredparancsnok, akit épen ma léptettek elő ezredessé, elől adja az utasításokat.

— Csak óvatosan, csak vigyázva, ne kapjon golyót a legénység.

Az erdőt elhagyva, hason csuszának a katonák a rajvonalhoz. Kétszázankint mennek és ugyanannyi jön vissza a fölszabadult és már napok óta harcoló ezredből. A szerbek előttünk vannak, alig fél kilométernyi távolságban egy száztíz méter magasságú domb oldalán állig beásva a földbe. A dombocska oldala olyan tarka, mint a gyík háta, de nem olyan ártatlan. Az ellenség megfigyelő állásai észreveszik az ezred felváltást és irgalmatlanul lövöldöznek gyalogsági fegyverükkel. Szerencsére a gyalogságunk rossz és az alatt a két óra alatt, amíg a feleselés megtörtént, ezredünk összesen két golyót kapott. Egyik sem halálos. Ágyuk most másfelé lövöldöznek; a Szabácsban látható élénkéig jobban izgatja őket.

Amikor a rajvonalban megtörtént az elhelyezkedés, L. Gábor szilágysomlyói főhadnagy kiadja a parancsot:

— Folytatni a tartalék-fedezetek ásását.

A tartalék-árkokat ugyanis, amelyek a rajvonal mögött alig százötven lépésnyire lehetnek, az előttünk elvonult csapat nem fejezte be. Nagy munka következik. A magyar, román, rutén katonák nekifeszítik ásóikat a kemény földnek és haladnak dél felé. Több óráig tart ez a csak térden állva végezhető munka. Közben a szerbek szüntelenül lövöldöznek. Azt hittük, bój nélkül végződik a verejtékes fáradozás. De a szerbek áthúzták ezt a számítást. Valamilyen ágyujuk fölszabadulhatott és kiköngött néhány gránátot. Előbb csak a csapat körül kapargált, azután egy tíz centiméteres belevágott. Sajnos, vulltreffer volt és négy emberünket szétroncsolta, kettőt pedig megsebesített. No, de szerencsére vége van a küzdelemnek: kész a kitűnő, némely helyen teljes tetajü fedezéksor sok kilométernyi hosszúságban. A mi csapatunk most már nem marad adós és a tüzéségtől támogatva olyan sortűzeket ad, hogy a tuloldairól idehatolnak a rákövetkező jajveszékések.

A csapat teljesen elhelyezkedett. A sort H. K. ezredes, a melegen érző és igazi jó főtiszt nyitja meg, akinek a feje fölött vízhatlan gumisátor áll, amelyet azonban földhányás véd meg az ellenséges lövegektől. Az ő sátrában ül E. D. hadnagy segédtsízt és a telefonos, aki ugyyszólván be se fogja a száját egész nap. A tábori telefonon nem lehet csengetni, hanem egy gomb megnyomása után ilyen hangokat ad:

— Tü... tü... Halló? Itt X. számú népfelkelő ezred... Igen is tábornok ur, azonnal, az ezredes urat kéri ő excellenciája!

Az ezredes urat átlag minden tíz percben a telefonhoz kérik. Mi tőle balra, szintén jó fedezékben hallgatjuk a folytonos tütiléseket:

L. Gábor főhadnagy zászlóaljparancsnok, T. E. hadnagy és K. Vilmos hadnagy, a volt Pallós-féle gyoroki kavicsbánya jelenlegi tulajdonosa. Azután jön a legénység, közbeékelve a tisztekkel és altisztekkel.

— Jaj de itt nem férünk el valamennyien — mondta ekkor a főhadnagy és azonnal kijelentette, hogy ő még ma kastélyt fog építtetni. Előszólitotta a legügyesebb altisztet, Bulza Jánost és megparancsolta, hogy a mi fedezékünkől tíz lépésnyire ásson pincehelyiséget és ezt a legénységi fedezékkel köttesse össze futóárokkal, (nyitott csatornával.) Néhány perc múlva a minden nyaktörő feladatra vállalkozó Filip István hasoncsuszva jut el a „paltának” kijelölt helyre és megkezdí az új pince alapjainak lerakását. Kis kézi ásójával lihegve kaparja maga előtt a földet szemben az ellenséggel. Természetesen lövöldöztek rá, azonban minden golyó hosszú volt és fölötté sivitott el. Egy román baka szivszorongva leste a munkát és minden lövés után felszisszent:

— Ne pucaj! (Ne löj!)

A szerbek, úgy látszik, nem értenek románul és így nem fogadták meg a parancsot. De Filip nem törődött a golyók fenyegető füttyülésével és tovább haladt. Most már mélyebben lent volt a földben és formális ásómunkát végezhetett. Amikor már annyira haladt, hogy a gödörbe több is bebujhattak, segítséget kapott és délre készen lett a kastély négy fala — lefelé a föld mélyébe.

— Most hagyjátok abba — szól a főhadnagy — majd ha besötétedik és a szerbek nem látnak bennünket, megcsináljuk a tetejét is.

De hogy sorjába menjek a tábori élet rajzolásában, meg kell emlékezni az étkezésről is. Reggel 7 órakor a legénység megeszi az előtte való este a tábori konyha által ideszállított szalonnát, vagy szalámit. Mi teát is ittunk a szalonnához. Közben persze tréfáldzás folyik a javából és egészen elfeledjük, hogy a szerbek pihenő ideje nemsokára lejár. Ugyanis korán reggelig teljesen hallgatnak az ellenséges ágyuk, sőt még reggel a gyalogságuk is csak úgy elvívte pettyeget a fegyvereivel. Dél előtt tíz óra tájáig alszik a szerb sereg, az örök kivételével. A beszéd nálunk élénken indul.

— Mit szóltok ahhoz a zászlóshoz — mondja T. — akinek egy golyó teljesen kiszakította a felső fogsorát, a fiatal ur arra kérte a szabácsi kórház főorvosát, engedje őt haza Prágába, hogy a szájába aranyhidat csináltathasson, mert ilyen állapotban rosszul tud enni. A szigorú főorvos megtagadta ezt, mondván: „Fiatal barátom, a háboruban csak aranyhidakat szabad készíteni.”

De kerül bizony szomorú történet is. Arról beszélek, hogy a szerbek miatt nem lehet elszállítani a sebesülteket. Aki a rajvonal előtt patruzózás alkalmával súlyos sebet kap, azt majdnem lehetetlen elvinni, mert a szerb oldalról azonnal lelövik azt, aki kidugja a fejét. Egy kapitánnyal megtörtént nemrég, hogy husz lépésre a rajvonalról golyót kapott. „Szánitéc, szánitéc!” kiáltotta esdően. Egy szánitéc kimerészkedett s ő is ott maradt. Még két napig hallatszott mindkettőjük segélykiáltása. A kapitány szolgálja elhatározta, hogy a föld alatt megy el gazdájáért. Éjjel-nappal ásott és az ötödik napon arra a helyre jutott, ahol a kapitány feküdt. A puccer boldogan vonszolta

maga után a földalatti csatornában s csak a rajvonalban látta, hogy a százados meghalt.

— Most is van egy igen derék altisztünk ottakint, — mondta a segédtsízt — hajnalban kapta a golyót, amikor előre melészkedett a szerb hadállás pontos kikémlése végett. Ott fekszik és nem tudják elhozni. Talán majd este.

Ekkor odakuszott egy fürtösképu katona.

— Majd elhozom én, — mondja ragyogó szemmel a mármaroszi Husz cigányprimása — elhozom én, ha belehalok is.

A fiu kidugta egy kicsit a fejét, de vagy husz golyó füttyült el felette s erre hirtelen visszaugrott. Közben a szerb ágyuk is megszólaltak és feleselni kezdtek a mitizenkettőseinkkel, amelyek szavába belekondultak a Drina felől a tizenöt s a huszonkét centimétereseink is. A föld meg-megrendült a hangjuk és bugásuk nyomán. A telefon se akar elhallgatni. Ilyen hangok csapódnak hozzánk:

— Kérlek U... csináltasd meg a balszárnnyon azt a kutat. Ott jó víz van, nem kell mélyen furni.

— Mi lesz a világító pisztolyokkal?

— A leicht-pisztolyok már utban vannak, már ma este használhatók lesznek... Nem... igen... a szerbeknek nincs ilyen... De engedj meg, ha én mondom...

— Aztán kérlek, ne engedd, hogy olyan zajt csapjon az a Kukovecs... hiszen így nem ér semmit a fedezék...

Közben dél lesz. A legénység déiben nem kaphat meleg ételt, mert a tábori konyhát lehetetlen a tűzvonal mögé vinni. Este jönnek ki a legénység deckungja mögé vagy ötszáz méternyi távolságra; de még ilyenkor is számos sebesüléssel jár az élelem elosztása. (Ez ugyyszólván legnehezebb kérdése a háborúnak.) Déiben csak az ezredtörzs három-négy tisztje eszik meleget, mert ezt a kis adagot egy-két ember hason csuszva ki tudja hozni Szabácsból. Ezt a pár porciót is avatott kéz készíti: Kovács Mihály szakaszvezető, akinek Budapesten a Soroksári-uton van vendéglője. A mai, vasárnapi tábori menü a következő volt:

Paradiosomleves,
Marhapaprikás,
Kelkáposzta,
Sajtosmetélt,
Fekete kávé, — Fehér bor.

Ebédközben egy kis étvágyrontó incidens történt. Ugy 80—100 lépésnyire tőlünk két gránát csuf fekete füstje vágódott föl. A szerbek direkt a mi zászlóaljunk felé lövöldöznek. Mögöttünk nagy urasági ház van. Most meg már arra kezdenek löni, mert ott keresik az egyik ágyuütegünket. A gránát a legkisebb melléképületbe vágott és rozsdavörös füst kavargott a nyomán, de nem gyújtott. Néhány szerb gránát és srápnelkőpeny 1914. évi francia márkája mutatja, hogy ez a balkáni ellenség a legutóbbi hónapokban is kaphatott municiót Franciaországból. A gránátok rombolásáról hátbizsergető történeteket hallok itt s láttam a hatásukat a szabácsi templom és törvényszék épületének tátongó oldalfalain, meg az utcák kövezetén vágott egy méter mélységű gödrökön. Elmondják, hogy Tasnády Nagy László dr. egyetemi magántanárt is ilyen gránát ölte meg hetekkel ezalótt. A tanárt orvosi szolgálatra L..... tábornok mellé osztották be. A legelső napon a tábornok sátra előtt egy gránát pontosan a tanárba vágott.

Ebéd után előkelő, kedves látogatónk van: átjön a fedezékünkbe H. K. ezredparancsnok és csendes szivarszó mellett mondja el negyedfél hónapos háborús tapasztalatait. Főlemlítem, hogy a klenáki postáskisasszony arany

érdemkeresztet kapott. Az ezredes ismeri a tizenhét esztendő kisasszonyt.

— Amikor odaát Klenákon táboroztunk — mondja — sűrűn volt szerencsém Éva kisasszonyhoz, aki különben *le is volt tartóztatva két kolleganőjével együtt.* Ugy történt a dolog, hogy a szerbek szakadatlanul átlövöldöztek Klenákra, ahol mi táboroztunk. Izgalmas papokat éltünk át. Még jobban röpködtek a gránátok és erapnellek, mint most. Minden épületbe becsapott már, csak a postába nem. *Sőt, amikor legjobban durrogtak a gránátok, Évacska a legvidámabb volt és tüntetően kitárta az ablakait és úgy dolgozott.* Különböző gyanusnak látszó dolgok miatt őrizetbe vették. Azonban fényesen bebizonyította ártatlanságát és ezután megkapta az arany vitézségi érmet.

A szerbek csak nem nyughatnak. Az ügyüket egész délután működtetik. Négyeszer egymásután megint ugyanarra a helyre csapnak le: — tőlünk vagy száz lépésnyire.

— Keresnek bennünket — mondja az ezredes — mert ez már nekünk szól.

K. V. hadnagyban, az izig-vérig üzletemberben megszólal a kereskedő:

— Ezek a szamarak legalább tízezer korona ára anyagot pocsékolnak el egy nap alatt.

A telefon megszólal:

— Tüti, itt X. népfőlkész ezred. — Igenis tábornok ur, azonnal átadom a telefont az ezredes urnak.

Az ezredes átsuszik a saját fedezékébe.

— Igen... a balszárnyon a szerb gyalogság tüzelt, elég erőteljesen... sebesülés...

Aztán idehallani, amint ismétli a tábornok utasítását:

— Igen, — a nehéz útegekkel válaszolni... a balszárny este rohamot intéz... A legénység? Kettő beteg...

A vonalon végigfut a hír: *este sturm.* Izgatott mozgolódás... a hangyabolyba hideg vizet öntöttek. Azonban egy óra múlva újabb parancs érkezett: a rohamot egy nappal elhalasztják. Beesteledik. A hideg földre ráborul a novemberi alkony szürke leple. A közelben kárógó hollók juttatják eszembe: olyan a hangulat, mintha valami óriási, hamuszínű holló beteritené két nagy szárnyával az egész terepet... A szerb ágyúk elhallgattak, de a mieink rendületlenül szórják a tüzet. A Bosznia felől Szerbiába behatolt P. hadsereg hatalmas ágyúi tökéletesen a távoli villámlás fényét imitálják. Az ellenség gyalogsági fegyverei folyton puffognak. Tudják, hogy alkonyattal jönnek ki a mozgókonyhák a finom párolgó paprikáshussal, főzeléssel, teával, kávéval. A legénység csapatosan, de négykézláb mászik be az erdőbe és kordérokban hqzza el az ételt. A Manlicherek azonban nálunk is működnek. Körülöttünk vékony sivitással illannak el a golyók.

Egyik mondja:

— Fi... i... u... (Ez a „geller“)

Másik:

— Sü... ti... ty (Ez direkt jön).

Sok golyó a fedezékünkbe furódik. Az ezredes nyugtalanodik. Nagyon bántja, hogy a legénység föltűnő lármával hozza az ételt és így jobban kiteszik magukat az ellenség célpontjának. Minden egyes katonájára talán jobban vigyáz, mint önmagára.

Egy fiu azonban nem fut az ételért. A nagy zavart a cigány fel akarja használni arra, hogy a hajnali sebesültet bevonszolja a deckungba.

Főhadnagy ur — suttogja lángoló szemmel — én kimegyek.

És már ki is mászott a fedezékből... Várjuk. Hiába. A jó legény nem fog már vacsorázni...

Az est lassan széthintette kormos pernyéjét. Még nem jött fel a hold. A főhadnagy az időt alkalmasnak találja arra, hogy a palota építését teljesen befejezze. Maga is becsuszik a pincébe és ismét folyik ott a munka. Az isten tudja honnét, de fél óra múlva egész deszkatelep varázsolódik mellénk. A gerendákat keresztibe fektetik, rá a deszkákat s azután földet a tetejére. Mire a hold kibújt a kőszafelhők mögül, már bent ültünk a pincében a meleg katona pokrécokon. A bejáratra vasszöggel összeerősített pokrécot és csipkés fehér párnahuzatot akasztanak és kész a takaró függöny, amely az egy szál gyertya világosságát nem engedi ki. Előkerülnek a haskötők. L. G. kedves kis ódultát talált az övében, amely a hadvezetőség utján jutott el hozzá. A finom női vonásokból összerótt üzenet, amelyet egy bájoslelkű idegen küldött, így hangzik:

Térjen vissza egészséggel, dicsőséggel.

Ha a haskötő jó szolgálatot tesz, úgy gondoljon Székely Puszkára és írjon neki egy tábori lapot Csereére. (Tavantal-megye.)

A tiszték teáznak, szivaroznak és ábrándoznak. Előkerülnek a hazai fotográfiák, az asszony, a gyerek, a menyasszony... Hosszu pillantások a füstfelhőkön át...

— Na, ha isten hazasegit bennünket — indítványozza az egyik — a jövő nyáron családostól együtt valamennyien eljövünk Szabácsra egy éves találkozóra.

Az ötlet tetszik. De nincs idő érzelegni. Előre, a legénység után nézni, ellenőrizni, nehogy pipára gyujtsanak, vagy becsipjenek a fedezékben. Én is négykézlábás körutra indulok, hogy meglátogassam F. Albert volt aradi, jelenleg szatmári főszámvevőt. A sötétben a lábak számain kell átugrálni. A puskaropogást változatossá teszik most a világító pisztolyok. Ha gyanus neszt hallatszik odaát, elsütnek itt egy-két világító pisztolyt, amely úgy lövi ki tartalmát, hogy az az ellenség fölött robban szét és lehulló csillagai megvilágítják a területet. Eljutok F. Albertig. Suttogó üdvözlés. Milyen öröm. Valóságos civil és még hozzá aradi. Az ellenséggel szembefordulva beszélgetünk.

— Tegnap már örülni kezdünk, mert pár órára bejutottunk Szabácsba, fedél alá. Igaz, hogy az udvarunkba pottyant egy gránát, de odabent még azt is szívesebben eltűrjük. És most megint a rajvonalban. Mi ujság otthon?

Elmondom az egy hetes friss ujságokat (1) Tőlem tudja meg egykori kollégájának, Wieser Aladárnak halála hírét. Aztán még tovább trécselünk. Otthon most kezdődik a második felvonás. Fél kilenc. Talán a Hadak utját adják, talán más hazai drámát. Valamelyik fiatalember rohamra vezeti a színpadi honvédeket. Ott is, itt is... mindenütt ropognak a fegyverek, lángban állanak a szívek.

Bolgár Lajos.

A becsület, kötelesség és józan ész parancsolja, hogy jegyezzünk a nemzeti kölcsönből.

Törvény az élelmi cikkek árairól.

(A képviselőház hadi-ülése. — Tisza István gróf a királynál.)

Távirati tudósítás.

Budapest, november 18.

Bécsből táviratozzák: Tisza István gróf miniszterelnök titkára, Latinovics Endre dr. kíséretében ma reggel Bécsbe érkezett.

A miniszterelnök kihallgatáson jelent meg a királynál, akinek jelentést tett a képviselőház hadi ülésének előkészítéséről.

Az uralkodó hat törvényjavaslatot látott el előzeles szankcióival.

Az audiencia után a következő információt kapta egy bécsi lap munkatársa:

November 25-ikére össze van hívva a magyar országgyűlés azzal a céllal, hogy több törvényjavaslatot elintézzon. Ezeknek részint alkotmányjogi okokból az év vége előtt szentesített törvényeknek kell lenniük, másrészt pedig némelyik a háborúval összefüggő intézkedéseket tartalmaz. Mint tudósítónk írja, általános az a nézet, hogy a képviselőház egyetlen ülésében elintézi munkáját, de azonban még három formális ülés lesz. A jövő hét szerdáján a kormány beterjeszti javaslatait. Csütörtökön a bizottságok jelentései kerülnek a plénum elé, pénteken tárgyalja azokat a Ház és szombaton harmadik olvasásban is elintézi. A főrendiház is a jövő hét valamelyik napján tart ülést, letárgyalja a javaslatokat és ha a képviselőház az üzeneteket tudomásul vette, az országgyűlést ismét elnapolják.

A kormány a következő javaslatokat terjeszti be:

1. A megyei tisztviselők mandátumának meghosszabbításáról,

2. A hadikölcsönpajzstárról, amelyet a kormány már rendeletileg életbeléptetett és most törvénybe akar iktatni,

3. Az 1912. évi 63. t.-c. kiegészítése vált szükségessé, amennyiben a háborúban életbeléptetendő rendkívüli intézkedésekkel a kormány most az élelmiszerek legmagasabb árait óhajtja megállapítani és minthogy ezt a törvény 7. szakasza szerint egyes vidékekre csak a közigazgatási hatóság előterjesztésére tehetné meg, országosan akarja rendezni a kérdést.

4. Ausztriát és Magyarországot közösen érdeklő moratoriumos intézkedésekről,

5. Az ügyvédi nyugdíjintézetéről alkotott törvény megváltoztatásáról.

6. A hadbavonultak családjainak támogatásáról egy újabb törvényvel akar a kormány gondoskodni. Valószínű, hogy mindezeket a javaslatokat vita nélkül elfogadják, a politikai pártok nem indítanak vitát.

Bizonyos, hogy a képviselőház rövid ülésén az általános politikai helyzetről is történik nyilatkozat, még pedig valószínűleg a napirend előtt. Komoly politikai körökben az az óhaj, hogy egy-két beszéd hangozzék el és pedig, hogy Andrásey Gyula gróf az ellenzék nevében, Tisza István gróf pedig a kormány nevében szóljon. Az ellenzék egy része szóba akarta hozni a hazai románság ügyét, azonban, mint ismeretes, Apponyi Albert gróf tiltakozott az ellen, hogy belpolitikai kérdéseket most felvegyenek és minthogy ebből az álláspontjából nem engedett és hajlandó lett volna törésre is vinni a dolgot, a Károlyi csoport elállott kivánságától és meghajolt az ellenzék többségének akarata előtt.

Aradi katonák tüzkereztsége a montenegrói határon.

(Három napos tüzharc. — Egy aradi tartalékos tiszt levele.)

As Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, november 18.

A déli harctéren, a montenegróiak ellen harcolnak az Aradról bevonult idősebb katonák, akiket sorhadi kötelezettségük letelével szolgáltattak tegyerve a királyi parancsszó. Hosszabb ideig a szerb határ közelében teljesítettek katonai szolgálatot a Gyuláról levonult aradi katonák, mignem pár hét előtt délebbre vonultak. Innen írta meg életük, harcaik izgalmas, érdekes részleteit a csapat egyik tisztje: R. Izsó az aradi villanygyár főtisztviselője, a ki hadnagyi rangban szolgál odalenn. Az érdekes levél, amelyet Teller Kálmánnak, az Aradi Közlöny munkatársának küldött, az intímus és katonai okokból nem közölhető részek elhagyásával a következőket tartalmazza:

(Magyar nóta a tiszti menásban.)

— E hó 7-én, pénteken este, együtt ültünk a vacsoránál a . . . i tiszti menásban és a körülményekhez képest elég vig hangulatban tárgyaltuk meg a nap eseményeit, sőt, talán akkor történt először, hogy jó kedvünkben nótára gyujtottunk. Egyszerre valaki közbekiált:

— Urak, ne vigadjunk, mert aki pénteken mulat, — vasárnapra sirni fog.

Ki hitte volna közöttünk akkor még, hogy e bolond mondás mennyi igazságot rejt magában? Még jóformán be sem fejeztük vacsoránkat, amikor Z . . . Mór őrnagyunk telefonüzenetét hozták K . . . ról (ez egy hegy neve, ahol kedves és igazán mindannyiunk által egyforma szeretettel körülvett derék őrnagyunk székel), amelyben meghagyja, hogy a századparancsnokok azonnal jöjjenek fel hozzá. Egy pillanat alatt elnémult ajkunkon a nóta és a tisztek elindultak. Éjjel volt, mire visszakerültek a parancsnok, mely szerint szombatn reggel elindul a csapat T . . . be, ahonnan támadást intézve előrenyomulunk a montenegróiak ellen.

Szombat reggel 9 órakor behajóztak miniket és egy órai tengeri ut után Z-ba érkezünk. Délután 1 órakor két és félórás időközben indított fogaskerékű vonattal vittek le T-be. Itt este 9-kor megérkezve közölték velünk, hogy másnap, vasárnap pihenő és a további parancsokat vasárnap délután 5-kor kapjuk.

T. gyönyörű szép boszniai város, valóságos kulturhely R-hoz képest. Itt láttunk először fehér terítékű asztalt, jó sört, kitűnő pezsgőt és amit legelőször kellett volna említenem, gyönyörű, modern viseletű, kalapos, azsuros harsnyájú, tüzes szemű nőket. A város tele van katonasággal, magasrangú vezérkari tisztekkel és sok pesti és egyéb városból való tisztekkel. A kávéházban katonazene játszott, a mi tiszteleinkre, természetesen szép magyar nótákat. Ugy éltünk itt, mint valamikor réges-régen az Uristen élt Franciaországban. — A lényegtelen eseményeknél talán tovább is időztem, mint kellett volna, áttérek tehát a fontosabbakra. Vasárnap délután 5 órakor mi tisztek őrnagyunk lakosztályában, a Naglic-szállóban gyülekeztünk, ahol térképeinket kiterítve a haditervet beszéltük meg. E szerint: XI. 9-én az ellenséget K., G., Sz., és J. között támadjuk meg.

A montenegróiak egész L-ig, T-től 8-10 km.-nyire betörték volt, felgyujtották

G-t és rabolva, gyilkolva haladtak előre. A Kozmács hegység képezi a határt Montenegro és közöttünk. Itt a Kozmács alatt volt egy esendörkaszárnnyánk, amelyet mindjárt a háboru kitérősekor megtámadtak és a esendöröket, egy főhadnagyot legyilkoltak. Feladatunk tehát az volt: a határainkon betört montenegróiakat visszaszorítani és a Kozmács hegyet visszafoglalni, mert ez a hegység uralja egész határunkat és képezi kulcsát ennek a gyönyörű vidéknek.

(Az utolsó vacsora.)

Vasárnap este 7 óra volt, mire őrnagyunktól megkapva összes parancsainkat, egybegyűltünk a Naglic szálló éttermében — utolsó vacsorára. Vacsora után egymásnak jó éjszakát kívántunk, mintha nyugalomra térnénk, és századjainkhoz mentünk, hogy főkészülődjünk a nagy utra. Pontban éjjel 11 órakor keresztül vonultunk T-én, az ugynevezett Bileki kapun át és éjjel 12 órakor oda értünk a Govica kintinhoz. Itt figyelmeztettek bennünket, hogy a montenegróiak legyilkolt katonáink uniformisában is fognak mutatkozni. Ezért kiadták a jelszót — ha az illető erre azonnal nem feleli a jelszót, úgy szó nélkül le kell löni, mert az ha saját ruháinkban van is — ellenség. Kiadták a mi tényjelzéseinket is, hogy éjjel nagyobb távolságokra ezeket használjuk és ezzel visszamenve századjainkhoz, kiiktassuk a legénységet és éjjel 1 órakor, vak sötétben utra keltünk. A hangulat komor volt, mert beszélni nem szabadott, cigarettázni még úgy sem.

Utunk hegyoldalban vezetett keresztül, jobbra öt emelet mélységű szakadék, ebben egy körülbelül 8-10 méter szélességű folyó, utána 5-600 méter magas kopár hegység. Ezen az uton megtanultam menetközben és állva — amikor 5 pernyi pihenők voltak — aludni. Egész jól ment. Az éjszaka csak nem akart véget érni. Marsoltunk tovább. Végre pirkadni kezdett és hajnali 5 órakor egy óriás hegység lábánál állottunk meg. A csapat éléről ekkor egy lovas vágatott le hozzánk, kiáltva:

— R. hadnagy ur szakaszával az élre az őrnagy urhoz.

Ekkor már tudtam, hogy különösebb küldetésben lesz részem. Oda érve, azt a parancsot kaptam, hogy szakaszommal másszak fel az előttünk elterülő hegyóriásra, kutassam át azt és ha ellenségre nem találok, a csuesről adjam meg a jelet és akkor a főcsapat a völgyben átvonul. E parancs kiadása után őrnagyom azt mondta:

— Kemény dió, amit rád bizok, nézd meg jól ezt az óriási hegyet, nagy utad lesz, de siess, hogy a főcsapatot minél előbb vezessem át a völgybe és ha én átvonultam, csatlakozz a főcsapathoz.

(Az első ellenség.)

Szalutáltam és elbucszva kollegáimtól, szakaszommal elindultam. A vizionlátásra! — hangozott utánam: ez itt a legforróbb bucsuszó. És másszam előre. Alig kusztunk fel még a hegy lábánál — egyszerre megszólal az első ágyuszó tőlünk. Megkezdődött az ellenségeskedés. Azonnal feltűztem a fehér zászlót, mely saját tüzéségünknek jelezte, hogy az itt másszkáló csapat saját csapatunk, mert ha ezt nem látják hátul a tüzerek — belénk lönek. És kusztunk előre.

Kardomat eldobtam, mert nagyon akadályozott, revolverem egyik kezemben, gukkerem a másikban, így kusztam felfelé és buktam orra, hátra. Ilyen hegyekről nincs fogalmatok. Szikla, szikla mellett, kopár, kietlen, néha-néha egy-egy bokor és minden szikla mögött, minden bokor alatt ott leskelődhetik a halál. De a fiuk, a jó magyar, német, román fiuk, jöttek utánam, csorgott a verejték mindannyiunktól és még csak a fele uton sem voltunk. Mindegy — előre. Végre felértünk. Kezembe veszem a gukkert, hogy szétnézzek, forgatom, csavarom: mi az, hogy nem látok. Az üvegre rácsorgott a verejték és akárhogy törölöm — csak nem látok, mert ahányszor a szememhez emelem, újból ellepi azt a verejték. Ekkor hallom szakaszvezetőm hangját:

— Hadnagy ur ott lenn van négy montenegrói katona.

A mutatott irányba nézek és látom tényleg ahogy bukdácsolnak jobbra tőlünk. Ez a négy volt az első ellenség. De ezek oly messze voltak, 2-3000 lépésnyire lehetiek, hogy nekünk nem ártultak. Átáultam a jobbra tőlünk elhúzódó erdőt és egy félóra múlva megadtam a jelet őrnagyomnak, aki lenn állt a főcsapattal a völgyben, hogy indulhatunk.

En szakaszommal fedezve a jobbszárnnyat, a hegy tulsó oldalán indultam el. Feljönni még megjárta, de lemenni valóságos Isten kísértés volt. Egy elhibázott lépés és halál fia vagyunk. De Isten velünk volt. Leérve a hegyről, a századok rajvonalba fejlődtek és így haladtunk előre, amíg egy másik hegyhez értünk. Itt már vigan füttyültek az ellenséges golyók. Komolyan nevetnem kellett naiv legényeim. Ahogy meghallottak a golyók sivitását, kapkodni kezdtek a fejüket.

Mintha azzal kipaklizhatták volna őket. Most új parancs érkezik. Előre vonulni az ellenséges golyótűzben fel a hegyre. A hegy, amelyet csak elébb mássztunk meg, Andrásztéri korzónak tűnt fel ehhez képest. Ezt igazán nem lehet leírni. Amikor L. Miklóssal előre jutva lenéztünk, hozzám fordul és azt mondja:

— Hittük volna mi ezt valaha, hogy erre képesek leszünk? En visszatekintek és elszédülök. Miklós hozzám ugrik és felsegit. Borzalmas volt. Fejünk fölött zizegnek a golyók, előttünk egy 5 méter magas sziklatömb — ezen kell teljutnunk. Hogyan, az mellékes.

— Hadnagy ur, — ez lehetetlen — szól hozzám jó szakaszvezetőm.

Semmi sem lehetetlen — feleljük Miklós, meg én. — Előre fiuk, a tüzharcot meg kell kezdenünk, fel kell jutnunk!

Es ekkor oldalról kapjuk a golyókat. Hogy hogyan, azt ma sem tudom, de feljutottunk. D. u. 4 óra lehetett, mire mi is megkezdtek a tüzelést. Hogy mit jelent ez — azt elmondani, leírni nem lehet. A száraz valóságot irom és lehetőleg kerülöm a színezést, de így is alig tudom leírni az első érzéseket. Szerencsére pillanatokig tart csak az egész, mert bátorító szavainknak meg van a kellő hatása. Mindenki fedezéket keres és már lö is. És egyszerre olyan óriási puskaropogás, ágyudörrenés reszkettette meg a levegőt, a hegyekről olyan irtoztató visszhang kél, hogy nem volna csoda, ha egyik-másik gyöngébb idegzetű ember megbolondulna. Csak egy szavam van erre: borzalmas.

(Átlőtt tiszti sapka.)

A tüzharc folyik szakadatlanul, az ellenséges golyók most már záporosdként füttyülnek el mellettünk, felettünk és istennek hála — még nincs sebesülés. A fiuk már szemtelenek kezdenek lenni, megszokják a golyó süvöltést

és egyik-másik megéhesve, előveszi szalonáját és vígan falatozik. Ebben a percben L..... oda szól, hogy bujjanak vissza a fedezékbe — de már későn volt, az egyik szalonázó fiúnak az orrán keresztül a torkába repül a golyó. Halom ahogy L..... lekiált:

— Szanitécek!

Felkuszik a két szanitéc, de szalonázó-testvérünk már befejezte a háboruskodást. Ott fekvő mellett csöndesen, hangtalanul, talán le sem tudta nyelni a szalona darabját. Az első halott. Brrr! Borzalom, vajon lesz-e folytatása a sorban. Megbillen a sapka a fejemen, azt hiszem a szél kapott bale, leveszem a fejemről — Istenem! golyó szaladt át a sapkarózámtól jobbra. Sebaj! Ot centiméterrel ha lejjebb szalad az a bolondos golyó — most nem ülök itt és nem irom a sorokat. Olosó itt az élet, pipadhányt sem ér. Folyik a tűzharc tovább, most már mindenki behuzza a fejét és jobban vigyáz. Jovin káplárom odakuszik hozzám:

— Hadnagy ur, ott mászik felénk egy csoport montenegrói!

A másik pillanatban pak-pakol a gépfegyverünk és szedi le sorba a gazokat. Én is odaírányítom a tüzet. Negyedóra múlva alkonyodik és a tűzharc még hevesebben folyik, mint előbb. Mintha ezer és ezer dongó röpökne körülöttünk — úgy ontja a tüzet az ellenség.

Mire besötétedik egészen — jön a parancs: Tüzet szüntess, fedezékbe bevonulni. Tűzességünk még dolgozik és látjuk a fejünk felett röppenő srappelleteket, amint oda át szétpattannak. Levonulni — milyen könnyű ezt megparancsolni és mily nehéz ezt keresztülvinni. És levonulás alatt újból kiáltás hangzik, szanitécek ide! Újból későn jöttek. A második halottunk. De lenn vagyunk már, biztos fedezékben, egy szikla barlangban P. hadnagy, E. és én. Mi lesz itt velünk, ha éjjel megtámadnak — biztos balát. Annyi helyünk van épen, hogy egymás mellett kuporodhatunk, lábat kinyújtani nem lehet, fekvésről szó sincs. Enni — ki gondol most arra, inai — hol van egy kerty ital, aludni — ki tud ilyenkor aludni! És ólom labakon megy az idő.

A hold egy pillanatra kibukik a felhők közül — megnézem az órát: fél hét. Istenem, mikor lesz újból hajnal! Meg fogunk örülni! Csöndben, hangtalanul, éhezve, didejeve, cigarettá nélkül, mert ha tüzet gyújt — a halál fia vagy — úgy kuporgunk ott várva, vajon mikor támadnak meg. Lejutni innen — biztos balát, ellenség kezébe kerülni iránt. Az ellenéves golyók pedig tovább fütűnek a fejünk felett.

(Drága szeszeppek)

És egyszerre megrázt az eső. És az a kádba hullt. Már csupa víz vagyok. De mégis hallát fogadtuk, mert legalább száraz nyelvémet megnedvesíthetem. Kinyitom a számat és kinyújtom a nyelvemet. De az eső csak a szemembe hull. Kinyújtom a keztyűs kezemet és a nyelvémet jót áztatott a keztöm ujjait szopogatom. Oh mily jó, mily tiszta. De egyszerre eláll az eső, spóronon kell, mert csak már a balkezem ujjait szopogathatom, a jobb kezem kiadom, híd hulljon rá még egy pár csep — ez lesz a tartós vízem. És csak hajnal felé kezdtem hozzá a jobb kezem szopogatásához. Itt megtanul spórolni az ember!

Hajnal! Az örökkévalóság úgy hiszem rövidebb, mint ez az éjszaka volt. Újból fül a hegytetőre és újból megkezdjük a harcot. Agyunk dörögnek, az övék is, de borzasztó rosszul lőnek. Ez kedden reggel volt. Délben kapjuk a parancsot az előreyomulásra, mert az ellenség nagyobbrészt meg van törve. Előronyomulni a csendőr kaszárnyáig és bevenni a Kozmács hegyet. Fejünk felett berreg a három repülőgép és rájuk szerelt géppuskájukból ontja a tüzet az ellenségre. Színes zászlóra akasztott piéhdobozból dobja felénk jelentéseit

melyet őrnagyunkhoz továbbítunk. Látni, a hogy az ellenség új erővel összpontosult felénk, a lövegek záporosdként hullanak, de mi meggyünk előre, kitartóan előre.

Ha végigreferálom e három teljes napos tűzharcot, — csak ismétlésekbe bocsájtkozna! Igy folyt ez tovább — a végkimerülésig, amig feljutva a Kozmács platójára, feladatunknak szépen és hőiesen megfeleltünk. Veszteségünk elég nagy. Eddig 4 halottból és 40—50 sebesültről tudunk az én századomban. Összesen kb. 55 a halott, 66 súlyos sebesült és 140 könnyű sebesült. A gyulai tisztek közül senkinek sem esett baja, a Landwehr tisztek közül 5 halott és számos sebesült van. Isten örökösödött felettünk.

Azt hiszem, a fentiekben elég körülményesen referáltam tűzkeresztségemről. Most, hogy itt ülök a Naglie szálló szobájában és az ablakomból látom a vöröskeresztes kocsikat, ahogy még mindig szállítják a sebesülteket — és fülemben még mindig ott cseng az az irtózatoss fegyver és ágyurogás — szívem egész szeretettel és lelkelem minden rajongásával gondolatban hozzátok szállok és veletek vagyok, akik tudom, imádkoztatok értem, éretünk.

Békét akar a francia nép.

— Páris szén nélkül. — Zeppelinek az angol partokon. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Berlin, november 18.

Békevág Franciaországban.

Berlin: Baselből jelentik: A Páris rendőrprektusának tudomására jutott, hogy az utóbbi időben számos levél érkezett párisi kereskedők és iparosok címére, amelyekben felszólították az illetőket, hogy agitáljanak a mielőbbi békekötés érdekében. A levelekben élénk színekkel ecsetelik Franciaország szomorú helyzetét, a betegellátás elégtelenségét, a gazdasági élet megbénulását és tudatják a címezettel, hogy Emanuel Brousse képviselő a kamara legközelebbi ülésén interpellálni fog a nagy pénzüzetek kapzsisága miatt, amelyek a francia takarékbetéteket és az ország hitelét nagy mértékben veszélyeztetik. A levél végül kijelenti, hogy ha Franciaország mihamarabb nem köt békét Németországgal, akkor Belgium sorsára jut.

Bordeauxban marad a francia kormány.

Genf. Bordeauxból táviratozzák, hogy a francia kormány bizonytalan időre halasztotta Párisba való visszatérését és azt is elhatározta, hogy a képviselőházat az idén már nem fogja összehívni. A költségvetést a parlament megszavazása nélkül lépteti életbe a kormány. Szó volt róla, hogy Poincaré meglátogatja a keleti seregöt, de ez is elmarad.

Szén és cukor inség Párisban.

BERLIN. Párisban nincs sem szén, sem cukor.

Olasz önkéntesek francia szolgálatban.

Milano. A Corriera della Sera írja, hogy az olasz önkénteseket Franciaországban a malvi táborban képezik ki. A hírlapírókat be tartják.

Tilos az igazság.

Milano. A lapok megállapítják, hogy a párisi táborban 20 gálat sokszor napokon át szüntel. A megszállás óta nem a rossz időben, vagy más technikai okokból keresendő, hanem a francia kormány határozatában, amelyben megtiltotta, hogy az olasz lapok párisi tudósítói újságjaikat értesítsék. Amikor a francia seregök dolga rosszul áll, egyszerre megszakad a Párisból való közvetlen összeköttetés. A sajtó több organuma ehhez a tényhez megfelelő kommentárokat küz.

Hamis hír Vilmos császár vejeről.

Berlin. A Lokalanzeiger felhatalmazást nyert annak kijelentésére, hogy Agost Ernő braunschweigi herceg megsebesüléséről, megbetegedéséről, fogságba ejtéséről, vagy eltűnéséről a külföldön elterjedt híresztelések teljesen alaptalanok.

Nem adnak ujoncot az irek.

Stockholm. Az ir lapok megállapítják, hogy az angoloknak Irországnak tett ujonc-zási kísérletei tökéletesen meghiúsultak és világoossá tették az angolok előtt, hogy milyen érzületre számíthatnak Irországnak. (Bud. Tud.)

Német repülőgép az angol partok fölött.

Berlin. Londonból táviratozzák Rómán át a Vossische Zeitungnak: Ismét két német repülőgép jelent meg az Angol partok fölött, az egyiket Sheerness, a másikat Harwich fölött látták. Az angolok ágyutüzeléssel fogadták a repülőgépeket, de nem tettek bennük kárt.

Elfogott tábornok.

Hága. Londonból jelentik: Dewet felkelő bur tábornok elfogta Hertzog tábornokot, a kormánycsapatok egyik parancsnokát.

H I R E K

Tisza István gróf a német főhadiszálláson.

Távirati tudósítás.

Bécs, november 18.

Miként a háború eddigi folyamán mindig történt, a magyar királyi miniszterelnök bécsi tartózkodása ezúttal is alkalmat nyújtott a közös hadügyminiszternek és a két kormányelnöknek a helyzet beható megvitatására. Eközben ismét előtérbe lépett az a már több ízben tárgyalt és a német kormány részéről rokonszenvesen fogadott eszme, hogy a szövetségesek között tennálló teljes egyetértés személyes eszmecsere útján megerősíttessék.

A konferencia kezdeményezésére és kívánságára Tisza István gróf miniszterelnök e célból ma este a német főhadiszállásra utazott.

(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

LEGUJABB

Magyar Távirati Iroda cenzurált jelentései.

Érkezett éjjel 3 órakor.

Budapest, november 18. A sajtóhadiszállásról érkező bukovinai hivatalos jelentések megerősítik az oroszok barbarizmusát. Különösen a románok ellen dühöngenek a horzok általias módon. Szadgorában az oroszok öt ombert meggyilkoltak, Tpronczban egy román lelkész megverték és kiraboltak.

A Bud. Tud. jelenti: A Bukarst-Nis-Szalóniki vonattörésem helyéről

Kopenhága. Odesszát a törökök újra bombázzák.

Athén. Az Ethoros írja, hogy Görögország somleges marad.

Konstantinápoly. A mecsetek bezárása miatt Kairoban véres tüntetések és utcai harcok vannak a mohamedán lakosság és a rendőrség között.

Szofia. A bolgár nemzeti komité manifesztumot bocsát ki, amelyben követeli Macedoniát, a Timokvölgyet és közös határt Magyarországgal. Romániával békét akar, Szerbiától és Görögországtól csak az elrabolt bolgár területeket kívánja vissza.

Genf. Vogosekból új harcokat jelentenek, amelyek centruma Döben van. Sundgauba német erősítések érkeztek.

Bécs. Szakkörökben az osztrák hadikölcsön jegyzésének eredményét másfél, a magyarét egy milliárdra becsülik.

Genf. Francia kamarát idén már nem hívják egybe. Költségvetést parlament nélkül a kormány felelősségére állapítják meg.

— Jenő főherceg Budapesten. A Bud. Tud. jelenti: Jenő főherceg ma automobilon Budapestre érkezett, hogy csüörtökön részt vegyen az Erzsébet márvány relief leleplezésén az Akadémiában.

— A főrendiház ülése. A Bud. Tud. jelenti: A főrendiházban e hó 25-én formális ülés lesz, amelyen felolvassák az összehívó királyi kéziratot. A hadbavonult tagokat a király szabadságolta.

— A pápa hatvan éves. Rómából jelentik: XV. Benedek pápa november 21-én szombaton lesz hatvan éves. Ez alkalomból a vatikáni bazilikában nagy audienciát ad. A templomban már felállítottak egy nagy trónszerű emelvényt, melyről a pápa a fogadáson résztvevőket meg fogja áldani. Az új pápának ez lesz az első fogadónapja.

— Kinevezés. Az igazságügyminiszter Táska Imre aradi kir. törvényszéki díjnokot a nagyhalmágyi kir. járásbíróvához irnokká nevezte ki.

— Elhunyt államtitkár. Budapestről jelentik: Náray Szabó Sándor nyugalmazott kultuszminiszteri államtitkár ma 54 éves korában meghalt.

— Hir szerbiai haditudósítónkról. Egy fővárosi estilap tudósítója, aki a szerb harcerekben jár, *Egy óra Szerbiában* címen tudósítást küldött lapjának és többek közt ezeket írja Mitrovicáról, ahol a katonák által épített hidon ment át a Száván: Tengerészkatonaik jönnek szembe velem, hordágyakon sebesülteket hoznak a kórházhajóról, amely az imént jött meg Szabácsból. A sebesültek már a mai Obrenovác előtti harcokból valók. Az egyik katonatorvos, aki Budapestről ismert, egy Vöröskeresztes kocsirol ezt kiáltja felém: Bolgár Lajos aradi újságíró itt fekszik a kocsiiban, a lába törött el. A hírlapíró, aki résztvett Szabács ostromában, egy kocsirol leesett és a kerekek átmentek a lábán. Most itt ápolják a mitrovicai fegyházban berendezett tábori kórházban.

— Kicsoda Sturm tábornok? *Sturm* Pál tábornokról, a 3. szerb hadsereg vezetőjéről, akit Potiorek tábornok megvert, a Kölni Tagblatt a következő újabb verziót írja: Ez a szerb tábornok azelőtt a porosz hadseregben volt aktív tiszt. A 70-es évek elején mint alhadnagy volt Posenben. Akkoriban nyomasztó adósságai miatt kénytelen volt a hadseregből kilépni. Egy szép napon elhagyta Posenből és az akkor még ifjú szerb hadseregbe lépett be. A bolgár-szerb háborúban már őrnagy volt és azóta Szerbia minden háborújában részt vett. A legutóbbi balkáni háború alatt már tábornok és hadtestparancsnok volt.

— Hősi halál. Megirtuk ma egy fiatal honvédtiszt, rimaszombati Szombathy Ferenc miskolci honvédhadnagy hősi halálát. Mai hírnök kiegészítésül itt említjük meg, hogy az ifjú hadnagy Aradon is tartózkodott *Zvolenszky* József huszárfőhadnagynál, aki az északi harc-téren elesett vitéz hadnagy nővérének vőlegénye.

— Az osztrák hadikölcsön jegyzése. Bécs. A lapok jelentése szerint eddig az osztrák hadikölcsönre 700—750 milliót jegyeztek, úgy hogy Ausztriában a milliárd elérése immár biztosítottnak tekinthető. A Fremdenblatt szerint az Oesterreichische Kreditanstalt für Handel und Gewerbe jelentékeny összeget fog jegyezni a magyar hadikölcsönre is. Prága. A hadikölcsönre tegnap a következő jegyzések történtek: A prágai Osztrák-német Takarékpénztárak Nyugdíjalapja négy millió koronát, a Zivnostenska Banka pedig három millió koronát jegyzett.

— A mindhaláltig védelmezett Antwerpen. A háború eddigi eseményei már elég bő példátartást szolgáltatottak annak, hogy ellenségeink milyen keveset törődnek a népjogokkal. A brutalitásban, a hadi szokások tisztelgésben nem tartásában egyformán buzgólkodnak vad szerbek, ázsiai oroszok és civilizált belgák, művelt franciák, ünnepléses angolok. Antwerpenben, amelyet vad futásban üritettek ki a védelmező angol-belga csapatok, olyan irások bizonyítékok kerültek a németek kezébe, amelyek minden leírásnál élénkebben festik a belgák brutális gondolkodását, Antwerpen váraparancsnokának embertelen magatartását. A Chemin de fer redoutban találták a bevonuló német csapatok ezt a parancsot.

Antwerpeni erősségek, harmadik csoportja. Az erősséges csoport parancsnoktól, az erődök és redoutok parancsnokaihoz. 1. Minden egyes erőd és redoute kell, hogy roham feltartóztatására alkalmas támasztó pont maradjon akkor is, ha a messzehordó, vagy könnyű ágyukat fedő páncélzatot, az erődhöz vezető kazamatákat, az erőd szárnyakat az ellenség szétrombolta. 2. Minden erőd és redoutparancsnok, aki erődítését feladja vagy elhagyja, halállal büntetik. 3. Minden tiszt, altiszt és közlegény, aki az erődítési műveiből távozik, halállal lakol. 4. Mindazoknak, akik egy állandó erődítésben tartózkodnak, a legszigorúbban megtiltom az ellenséges parlamentérekkel tárgyalást. Kivétel nélkül tüzetni kell minden ellenséges parlamentérrre, aki bárhol is közelíteni próbál az állandó erődök vonalához.

A gyalázatos parancsot szeptember 28-án írta alá Deguise vezérőrnagy parancsnok. A durva és akáivaló rendelkezések sem segítettek azonban Antwerpenben: a németek nem parlamentérekkel vették be az erődöket, hanem 42 centiméteres gránátokkal...

— A Kölcsey-Egyesület ma délután Varjassy Árpád királyi tanácsos elnökletével a kulturpalota olvasótermében elnökségi értekezletet tartott, amelyen — mint más helyen közöljük — a hadikölcsönre jegyzést határozták el. Az értekezlet ezenkívül több sürgős kérdésben intézkedett a választmány utólagos jóváhagyása reményében. Varjassy Árpád elnök bejelentette, hogy számos új tag jelentkezett. Az új tagok fölveteléhez az értekezlet hozzájárult, hogy ezzel módot adjon az újonnan belépő tagoknak már a november 22-én, vasárnap délután megkezdődő Kölcsey-zsurok látogatására. Jelentést tett végül az elnök arról is, hogy a Kölcsey-Egyesület tisztikarában megüresedett tisztségek betöltését az erre kiküldött bizottság a legközelebbi rendes közgyűlésen úgy fogja javasolni, hogy titkárrá *Rudnyánszky* Endrét, ügyesszé *Jegessy* Károly dr. városi főügyészt és pénztárosá *Bene* Gyula dr. jószágigazgatósági tiszviselőt válasszák meg. A közgyűlésig a megválasztandók már most állítják ideiglenes megbízatás alapján az egyesület ügyeinek intézését.

— Menetrendváltozás az aradi és csanádi egyesült vasutak vonalain: Az arad-brádi vonalon f. év december hó 1-től kezdve az ezidőszert közlekedő személyszállító vonatokon kívül közlekedni fog még Ujszentannától Aradig a 125 sz. motoros vonat (közvetlen vonat Kétegyházáról) indul Ujszentannáról d. u. 4 óra 46 pkor, Aradra érkezik 5 óra 29 pkor és Aradtól — Ujszentannára a 126 sz. motoros vonat, indul Aradról d. u. 5 óra 30 pkor, Ujszentannára érkezik este 6 óra 10 pkor. Az arad-szegedi vonalon a 20 sz. motoros vonat, amely Szegedről délután 5 óra 6 pkor indul és Mezőhegyesre este 7 óra 29 pkor érkezik meg f. év december hó 1-től elmarad, helyette közlekedni fog a 4 sz. helyi motoros vonat II. és III. ad. osztállyal Szegedtől Mezőhegyesig, indul Szegedről este 6 óra 33 pkor, Mezőhegyesre érkezik este 8 óra 11 pkor. Ez a vonat csatlakozni fog Szegeden a Budapest felől este 6 óra 8 pkor érkező 704 sz. gyorsvonathoz és Szőregen a délután 5 óra 38 pkor Nagybecskerek felől érkező 4715 sz. személyvonathoz.

— Kolera az orosz kikötőkben. A Bud. Tud. jelenti Galucból: A besszarásiai orosz kikötők kórházai tele vannak kolerabetegekkel.

— Köszönetnyilvánítás. Antal Zsigmondné 20 koronát adományozott az izr. népkönyhának, mely nemesszivü adományért köszönetet mond az elnökség.

— Déli harctéren levő katonáink köszönete. Sz. B. aradi népfelkelő hadnagya a déli harctérről a következő sorok közlését kéri 16-lunk: Köszönetet mondok Arad város polgármesterének, amiért az aradi hölgyek által készített érmelegítők és nyaksálakból címekre küldött csomagban szakaszomnak is juttatott. Külön köszönet két urinőnek, kiknek áldásos kezimunkáit legénységem megkapta és pedig a rózsaszínű selyemszalagos küldeményen talált névjegy szerint dr. *Stauber* Andorné, valamint a fehér gyapju sál névvarrása szerint *Szendrei* Mihályné öngyűségének. Kedves küldeményük épen jól jött, mert itt két nap óta állandóan havazik, kemény tél van s így minden darab meleg holmira alig vár a nehéz szolgálatot teljesítő aradi legénységem. Az ajándékban részesültak háromszoros éljenek az aradi nők kiáltásával kísért hálás köszönetét az uton továbbitom és az isten áldását kérjük mindazokra, kik bármivel is könnyítik az időviszontagságával küzdő hadbavonult csapataink helyzetét.

— *Jeanne d'Arc* új szobra. Párisból jelentik a Politikonnek: A francia sajtóban gyűjtés indult meg, hogy Lagnyban a legdélibb ponton, ameddig *Kluck* tábornok seregével eljutott, *Jeanne d'Arc*nak az orléanszi szűznek szobrát állítsanak. Az orosz oár a szobor céljaira ezer frankot adott. A szobor talapzatára *Joffre* és *Gallieni* tábornokok domborművü arc-képét akarják elhelyezni.

Mit köszönhet Japán a németeknek?

— A hálátlan sárga-taj. —

— az Aradi Rozslony tudósítójától.

Arad, november 18.

Tiszteletet parancsolóan az egész világnak, a világtörténelmi küzdelem minden diszével borítva, így esett el *Csingtau*. A Csendes Océanon kialudtak a német őrség tüzei. Hogy milyen világitóan melegítették ezek a tüzek az ellenséget, hogy Japán mit köszönhet a német kultúrának, azt egy számlába állították össze, amelyet *Riegelsberger* J. heidelbergi professzor a „März“ legutolsó számában a német tudomány és művészet nevében prezentál Japánoknak. Hadd beszéljenek a száraz és mégis oly sokatmondó adatok:

A japán hadsereg első oktatói Franciaországból kerültek ki és még Franciaországban 1870—71-ben történt leveretése után is kitarítottak a japánok a francia szisztéma mellett. Csak az európai kultúrával való közelebbi ismeretséget bírta a japánokat, hogy német instruktorokat válasszanak. *Katsura* gróf, aki maga is német katonai szolgálatban állott s aki később mint vezérőrnagy vett részt a kínai-japán háborúban, az orosz-japán háború alatt pedig mint miniszterelnök vezette Japán ügyeit, rá tudta venni *Mutsuhito* japán császárt, hogy szakítson a francia rendszerrel és német minta után reorganizálja a japán hadsereget. I. *Vilmos* császár a *Moltke* iskolájában nevelődött *Meckel* őrnagyot küldte Tokióba. A japán hadsereget a legapróbb részletekig német minta szerint köpzették ki, német stratégia és német taktika érvényesült benne. A korábbi francia kiképzésre már csak néhány egyedurhadarab emlékezett. Az egész japán tüzérséget a *Krupp*-gyárból szerelték fel német ágyakkal. Japán sikerei a kínai-japán, de még inkább az orosz-japán háborúban legjobb bizonyítékai voltak annak, milyen helyesen választott Japán akkor, amikor hadseregét német minta szerint képezte ki.

A béke művészeiben is majdnem mindennél Németország tanítványa Japán. A japán orvostudomány egészen a német mintán alapozik. Több mint husz évig Japánban tartózkodott két német professzor, *Baelz* és *Scriba*, akik előbb egy orvosi iskolában, később az ujonna alapított császári egyetem tanáraitként működtek. *Baelz* tanár egyidejűleg a császári udvar háziórvosa volt. A tokió

Állatorvosi főiskolát több mint huszonöt évig vezette Janson német professzor. És még akkor is, a mikor a japán orvostudomány saját lábára állt, a japán diákok egész orvosi studiuma német orvosi könyvekből történik, javarészt német nyelven. A jogtudomány különböző területein is Németország a Japán tanítómestere. A japán kereskedelmi törvény német, miután alapssik Japán polgári törvénykönyve is. Még a huszadik század elején is német jogászok szerepeltek tanácsadóként a minisztériumban a jogszolgáltatás és igazgatás terén. A rendőri személynél is német mintára és német tanácsadók segítségével rendezték be. Ezek óta és még ma is a tokiói császári jogi fakultásán egy német professzor tanítja német nyelven a japán diákoknak a német jogot. Több évig működött a volt heidelbergi professzor Rathgen a tokiói egyetemen mint nemzetgazdász. A japán filozófiai és technikai fakultás se tudta nélkülözni a német tanárokat és tanácsadókat. Filozófiát és német irodalmat ma is két német professzor tanít a tokiói egyetemen. Hasonlóképpen német ember töltötte be tizenöt éven át a történelmi tanszéket. Mint mérnökök, kémikusok, fizikusok, erdészek, német emberek működtek a japán kormány szolgálatában. Nemesak tudásukra kellett megtanítani a német elméleti és gyakorlati tudásokra a japán ifjakat, hanem mindenekelőtt a rendezes munkára is.

A szépművészetekben, a zenében Németország az egyetlen minta. A tokiói császári konzervatórium karmestere Junker tanár és az

ittmüködő összes idegenek német emberek, sőt még a japán katonazenekarokat is németek képezték ki. Egészen be a császári palotáig ahová Mahl német kamarás az európai udvar etikettet vezette be, mindenütt érvényre juttatott német fellegős. Ami az európaiaknak a latin, az a japánoknak a német nyelv: a tudomány nyelve. A japán diákok álmainak célja Berlin, és utat vezet hozzá a Japánban példátlanul álló studiuma a német nyelvnek.

És ez a Japán vállalkozott rá, hogy elvegye a német Csingtaut. Riegelsberger professzor kiemeli, hogy a japán kultúra tisztára recipiált természetű, híján van minden individualisztikus mozdulatnak, alkotásnak. És vissza fogják vetni Japánt multjának sötét éjfelébe, ha majd a civilizált világ felismeri, hogy az a világító fátyla, amelyet a japánok kezébe nyújtott, az ő kezükben gyújtófátyla lett.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1914. évi november 19-én:

C) Bérlet.

C) Bérlet.

Az ember tragédiája.

Dramai költemény.

Kezdete este 7/8 órakor.

Felolvasó szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Hentesek, mészárosok és szalámigyárosok figyelmébe

BELEKET,

mindennemű sózott és szárított sertés és marhahusokat nagyban és kicsinyben ajánlok.

Klein Gábor

bétkereskedő

Arad, Boczkó-utca 11. szám.

Költözködők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42 sz.

Tüzifa

4876

bükk I., II., III. és dorong, cser hasáb és dorong kapható vagyononkinti vételnél **Körösvölgyi Pál** karaktár **Andréssy** tér 5. Telefon 651.

Kincstári **Rózsa burgonya**

Nyirségből, métermázsánként és waggontételenként kapható: **Erényi és Kalmár, Asztalos S.- és Chorin Aron** utca sarok. Telefon 1025.

Sengyel Gyula,

műlakatos,

épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,

Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvételnek.

Arad város adóhivatalától. 1780—1914

Adólisztés iránti hirdetemény.

Alulírott városi adóhivatalozan felhívja mindazokat az adózókat, akik a városi adókönyvben előírt és az 1909. évi XI. tc. 26. §-a értelmében esedékes adó tartozásukat a hó 15-éig be nem fizették, hogy azt járulékaival együtt a jelen hirdetemény kihírrel tételétől számított 8 napon belül, vagyis a hó 24-éig az alulírott városi adópénztárba annál is inkább fizessék be, mert ellenkező esetben ellenük a zálogolási eljárás azonnal meg fog indittatni.

Arad, 1914. november 15.

A városi adóhivatal.

A szépségápolás titka a használandó szépitő szerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcse
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely orém 1 korona.

Szines arceporok!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszín, sárga, barna Színházl vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó csirákkal minők a tüdővész, a merevgőros, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körmök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és és vegyészeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos gyógyszer-tára.

Ajánlok

katona, tábori, deák, sodrony és kárpitozott vaságyakat, vasmosz-dókat, éjjeli szekrényeket, gyermekágyat, és kocsikat, sodrony ágybetéteket, és nyugágyakat, ruganyos és kárpitozott madracokat, divánokat, afrik és lószőr madracokat, réz és féltéz ágyakat, réz mosdók és réz éjjeli szekrényeket. Egész háló szoba, szálloda, kávéház, kórház és intézetek berendezését, ruha állványokat, fa- és széntartókat, lábtörőket, levarott szalmaszakok, kocsí ülések, rézkarnisok, szoba klozet és bidet, vasútház, egy berakott sparhet, homok hordó mésszáros és hentes kis strájkocsi, és kőzi kocsi.

Gara! Károlynál

József főherceg-ut 11. szám, Karolina-utca sarkán lévő butor üzletben. 5287

Hirdetmény.

O cs. és apost. kir. Felsőlegfelsőbb elhatározásával elrendelni méltóztatott, hogy f. évi október hó elsejével a vitézségi éremmel kitüntetett egyének következő havipótlékot kapjanak és pedig:

Az arany vitézségi érem után 80 korona.

Az első osztályu ezüst vitézségi érem után 15 korona.

A második osztályu ezüst vitézségi érem után 7 kor. 50 fill.

A vitézségi éremmel rendelkezők figyelmeztetnek, hogy a pótlék utalványozása iránti kérvényüket, mely az érem adományozási levéllel szerelendő fel és melyen a pontos lakcím is megjelölendő, a tartózkodási helyükhöz legközelebb eső cs. és kir. hadki-gészítő kerületi parancsnoksághoz, a honvédek pedig a m. kir. honvéd kiegészítő parancsnoksághoz terjesszék be.

Arad, 1914. október hó 29.

A városi tanács.

Nagymennyiségű ujságmaculatura olcsón eladó.

Aki szereti egészségét megóvni,

az használjon kitűnően bevált vízhatlan gummiféltalpat, ára egy párnak elkészítve csak 5 korona az Aradi Cipészek Termelő Szövetkezetében, Szabadság-tér 14. szám. 5469

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözőkők figyelmébe:
villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Boros Beni-tér 1a. sz. alatt

egy nagyobb

üzlethelyiség kiadó,

esetleg két üzlethelyiségre is átalakítható. 5610

Ablakredők

Valódi amerikai működő ablakredőnyök gyári raklása.

Gyermekkosci

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játéka-üzletében 1861

Arad, Szabadság-tér 21.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

szárazított antinikotin vattával, minden dobozban 120 darab.

Idonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-tőzsdében. 2171

Használt ólom

megvételeire kerestetik.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtakát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsiros, fényes, izzadó arcború egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehelet finomságu harmattal (a gyümölcsös hamvához hasonló) volna bevonva.

Atták pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában.

1224

Köhögés, rekedtség és elnyálkásodás

ellen megbízható és legjobb hatásu szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

A mértéktelen dohányzás-szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb és legkellemesebb ellenszere a

Menthol - cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú időre elég: 1 korona.

Tegert

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedüli ily szer, a világhírű „Tegert” korpakencőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrassy-tér 22. sz. (Megyeházszékhelyen.)

Apró hirdetések.

Miként lehet az apróhirdetést feladni?

1. A hirdető teljes címének feltüntetésével.
 2. Jelige alatt.
 3. Oly értelemben, hogy a hirdető címét csak a kiadóhivatalban lehet megtudni.
- A legalkalmasabb — amennyiben akadályba nem ütközik — az első mód, mert a címnek a lapban való közlése mellett gyorsabban lehet az ügyet elintézni.
- A cím utáni tudakozódás idővesztéssel jár.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetést, melynek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST NYER.

Elárúsítónő

Elvételik az Első Gyulai Házi kenyér sütőjében, Tokóly-tér 8. 5685

Utazó

Keresetnek azonnali belépésre fűszerkereskedés részére; pályázónak a román nyelvet is kell bírnia. Ajánlatok Fűszernagykereskedés jelige alatt a lap kiadóhivatalába intézendők. 5622

ALKALMAZÁST KERES.

Kereskedelmit végzett

2 évi irodai gyakorlattal bíró fiatal ember, aki a könyvelésben és levelezésben teljesen jártas, állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 5680

Takarítónő

Szerény igények mellett állást keres. Cím Kissné, Akác-utca 2., ajtó 8. 5629

Deutsche Wittwe

aus guter Familie, wünsch Stel lung zu 1—2 grösseren Kinder, oder zu einen älteren Ehepaar. Briefe erbeten an Frau Olga Wellman Szászrégen, Dadrader-u. 272. 5607

Elsőrendű varrónő

ajánlkozik házakhoz olcsó díjazás mellett. Boczkó-utca 1. szám, emelet. Bejárat a Zoltán-utcában. 5575

INGATLAN.

Kiadó magánház,

melyre emelet, az egész épület alá pince húzható. Cím a kiadóhivatalban. 5689

LAKÁST KERESNEK.

Vár környékén

teljesen különbajratu igen elegánsan butorozott szobát fürdőszobával és legénykamrával azonnalra keresek. Ajánlatokat „Katonatiszt” jeligére a kiadóhivatalba kerek. 5688

KIADÓ LAKÁS.

Belvárosban

közel eső Illés-utcai 51a. számú magánház, kert, 8 szoba, konyha és mellékhelyiségekkel, azonnal kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 5488

Kiadó

Petőfi-utca 10. szám alatt két elegánsan butorozott szoba villanyvilágítással. Bővebbet ugyanott. 5684

ÜZLETEK.

Üzlethelyiség kiadó

Deák Ferenc-utca 8. sz., ugyanott üzletberendezés is eladó. 5513

Egy szép üzlethelyiség

a buza placon, azonnal kiadó. Bővebbet Bursa Testvéreknél, Boros Beni-tér 4. 5684

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Apolónők!

és betegek részére meleg komótszobacipők óriási választékban már 1 K. 70 fill-től kaphatók Cipő Törszében Apolló mozi mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

Burgonya,

kittűnő ízű, kisebb-nagyobb mennyiségben, házhoz szállítva kapható Niederhauser Gyula gazdasága Arad, postafiók 168. 5260

Veszek

uraktól levett férfiruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árban. Bieler Ignácz, Szent-Pál-u. 12. 4699

Egy automobil

teljesen jókarban, fizetképes új gumikkal, utazós árért eladó Magyarországon a legelőnyösebben. 5827

Nádor

késműves és villanyszerelési üzlete Weitsar János u. 11. (Főpostával szemben.) Mindennemű javítások és felszerelések legpontosabban eszközöltenek. 1915

Hópehely és rózsaburgonya
elsőrendű nyírségi homoki, olcsón házhoz szállítva kapható Rubinateln szállítónál, Arad, Minorita-palota. Telefon 188. 5618

Erdélyi fajalmák

20 fillértől feljebb kaphatók Karolina-utca 1a., Ferenc-téri polgári iskola mellett. 5620

KÜLÖNFÉLE.

Modern

hálószoba berendezések jutányos áron eladók. Kápolna-utca 8. sz., ugyanott mindennemű asztalosmunkák jutányosan elkészítenek. Ugyanott egy butorozott szoba azonnal kiadó. 5821

Az „Orsovai halhoz.”
Legnagyobb halkivitel.

Luttwák József

déligyümölcs és magyar termények kivitele

Asztalos Sándor-utca 8. szám
(volt Spielmann-ház) saját háza.

Igen tisztelt vevőközönség! Becses értesülésükre adom, hogy minden csütörtökön reggel friss élőhal érkezik. Kérem a tisztelt vevőközönséget, engem, mint eddig is, pártfogásukba venni.

Ajánalom prima erdélyi burgonyát, métermázsánként 8 korona 50 fillér, rózsaburgonya métermázsánként 9 korona 50 fillér, fehér burgonya métermázsánként 9 korona, erdélyi torma kaja 60 fillér, finom erdélyi hagyma kilója 40 fillér. Mindennemű kóser felvágott husok kaphatók Finom gesztenye kilója 40 fillér. Maróji kilója 43 fill. Egy láda 300-as I-sőrendű citrom 11 korona. Darabonként a citrom 4 és 5 fillér. Vidéki rendelések pontosan eszközöltenek. Péntek estétől szombat estig üzletem zárva tartom. Üzletem most az Asztalos Sándor-utca 8. szám alatt van (volt Spielmann féle üzlet.) Telefon. 615. 2861

6159—1914. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatóságának „Halász Ferenc alapítvány” kamat elnyeréséhez pályázatot hirdetek. Az alapítvány évi 400 korona kamata csakis egy az „Arad-vidéki tanító egyesületnek” Aradon levő Diák Otthonában (Konviktus) elhelyezett bármilyen jellegű iskolába járó fiúgyermek ellátási költségeinek fedezésére fordítandó.

Pályázhatnak valláskülönbőség nélkül bármely aradi iskolába járó tanulók. Az alapítvány kiváló tehetségű tanuló felsőbb iskolai tanulmánya segélyezésére is folyósítva lesz. A pályázati kérelmek Arad sz. kir. város polgármesteréhez címezve, folyó évi november 20-ig a polgármesteri hivatalhoz nyújtandók be.

Varjassy
polgármester.

Arad sz. kir. város rendőri büntető bírósága.

68—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

Császári és apostoli királyi Felségének legfelsőbb kegyelme a katonai vagy népfelkelői tényleges szolgálatukat hiven teljesített egyénekre vonatkozó rendőri büntető bírósági kihágásokat illetőleg.

O császári és apostoli királyi Felsége a magyar honvédelmi, földművelésügyi és kereskedelmi ügyi miniszter urak nevében és a m. kir. belügyminiszter ur által tett előterjesztésre 1914. évi október hó 11-én kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy mindazon egyének ellen, akik a most folyó háboruban a közös véderőnél, a honvédségnél, vagy a népfelkelésnél szolgálati kötelezettségüket hiven teljesítették, az 1914. évi szeptember hó 20. napja előtt elkövetett s a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartozó kihágások miatt indított, vagy indítható rendőri büntető eljárás mellőztetésük; a jogerős ítélettel kiszabott és még vegre nem hajtott büntetéseket pedig kegyelemből elengedni méltóztatott.

Nem terjed ki a kegyelem az oly események miatt indított vagy indítható rendőri büntető eljárásra, amelyben 1. a cselekmény éppen a hadi állapotra való tekintettel minősül kihágássá, 2. amelyben a cselekmény a hadviselés érdekeit sértő kihágást képez, ide számítva a véderőről szóló 1912. XXX. tc. 68., 64. és 78. §-ában meghatározott, valamint a népfelkelés némi csoportjának jelentkezési kötelezettségéről szóló 1893. XXXVII. tc.-be ütköző kihágásokat is, kivéve, ha az illetők jelentkezési, állítási vagy törvényes szolgálati kötelezettségüknek 1914. évi szeptember hó 20-ig eleget tettek.

Az 1912. XXX. tc. 65. §-ában meghatározott kihágásokra vonatkozólag az 1914. évi július hó 27-én kihirdetett amnestia érintetlenül marad.

Arad, 1914. november hó 1-én.

Dr. Grunáz László, s. k.
rendőrkapitány, r. b. bíró

Ha az egészségére

súlyt helyez, akkor csak a

„Hamumentes“

egészségi szivarkahüvelyt használja.

Kapható:

Jámbor Antal

papir- és írószerüzletében Arad,
Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utcai oldal)

Telefon szám 1022. 1231

Arad hegyaljai h. é. mot. vasut.

Menetrend.

Aradról—Györök—Pankota felé:

4. sz.	Szemv. reggel	5.30
6. sz.	Szemv. reggel	7.40
8. sz.	Szemv. d. e.	10.35
10. sz.	Szemv. d. u.	12.40
12. sz.	Szemv. d. u.	2.40
14. sz.	Szemv. d. u.	5.00
16. sz.	Szemv. este	6.30

Pankotáról—Györök—Arad felé:

8. sz.	Szemv. reggel	5.27
5. sz.	Szemv. reggel	7.32
7. sz.	Szemv. d. e.	10.30
9. sz.	Szemv. d. u.	2.39
11. sz.	Szemv. d. u.	2.42
13. sz.	Szemv. d. u.	4.55

Györökről—Máriaradna felé:

102. sz.	Szemv. reggel	4.50
104. sz.	Szemv. reggel	6.35
106. sz.	Szemv. reggel	8.45
108. sz.	Szemv. d. e.	10.40
110. sz.	Szemv. d. u.	12.50
112. sz.	Szemv. d. u.	2.50
114. sz.	Szemv. este	5.05

Máriaradnáról—Györök felé:

103. sz.	Szemv. reggel	5.45
105. sz.	Szemv. reggel	7.55
107. sz.	Szemv. d. e.	10.50
109. sz.	Szemv. d. u.	2.55
111. sz.	Szemv. d. u.	2.55
113. sz.	Szemv. d. u.	5.10
115. sz.	Szemv. este	7.05